

مولېنيس وزارتي

پشه‌يي

٦ منگل صنف

چاپس سال: ۱۳۹۹ هـ. ش

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی
دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې
هر بچی یې قهرمان دی

دا وطن د ټولو کور دی
د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو
د ترکمنو د تاجکو

ورسره عرب، گوجر دي
پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي
هم ایماق، هم پشه یان

دا هېواد به تل ځلیږي
لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به
لکه زړه وي جاویدان

نوم د حق مو دی رهبر
وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

مولېنيس وزارتي

پشه يي

۶منگل صنف

چاپس سال: ۱۳۹۹ هـ . ش.

کتبس مشخصتي

مضمون: پشه‌يي

مؤلفین: تعلیمي نصابس پشه‌يي ديپارتمنتستا درسي کتابېلاينا مؤلفين

ايدت کېکالي: تعلیمي نصابس پشه‌يي ديپارتمنتستا درسي کتابېلاينا مؤلفين

صنف: شمنگل (٦)

متنس جبه: پشه‌يي

انکشاف دېکالا: تعلیمي نصابس وشيک او درسي کتابېلاينا تألیفس گنٍ رياست

چرگن کېکالا: مولېني وزارتس ارتباط او عامه مولوېنيس رياستي

چاپ سال: ۱۳۹۹ هجري شمسي

ايميل آدرس: curriculum@moe.gov.af

مولېني وزيرس پيغمي

اقرأ باسم ربک

گڼ او مهربان الله ﷻ س حمد او شکرستا ادا کېيکس، گه امه آنتي زنده گي بخشويی سپ، او پړيک او لککس گڼ نعمت اودأی ونتوان کېويا آمان، او الله ﷻ س پچوالا پيغمبر حضرت محمد ﷺ گه الهي پروالا پيغام تي که (پړيک) سپ، درود ماکس. کورکم گه چېنپ تاړا سپ، ۱۳۹۷ هجري شمسي سال مولېنيس سال نامېدپ مسمی بيک. ميسي خاترپ اما بيی بايوي وطنستن لړېني او وړلېنيس نظمي اساسی بدلېني او تحولتنا شاهدي تپ؛ لړيکالا، يادهکېکالا، کتاب، مکتب، ادارا او والدينس شورا، افغانستان مولېنيس نظمستا شه اساسي عناصر باين گورېگا، گه لړېني او وړلېنيس وشيک او پوړاپېني کوچه مهم نقش دارا. انخول مهم گالا گوچه افغانستان مولېني وزارتس ډشټلگريس مقام، وطنس لړېني او وړلېنيس نظامستا رشد او وشيک شاړان کوچه اساسي تغييرتنا اچيک کوچه متعهد سپ.

ميسي خاترپ تعليمي نصابس اصلاح او وشېکي مهم اولويتېلايه اودای سن. مندو رکم مکتب، مدرسا او جم دولتي او خصوصي تعليمي نهادېلايه کوچه، درسي کتابېلاينا محتوا، کيفيت او توزيع آنتپ پامپړي مولېني وزارتس ڵمبلاينا سرييکه جای دارا. امه باور داراگس، گه باکيفيت درسي کتاب داريک دپ اوړتا، لړېني او وړلېنيس اساسي هدفېلاينپ پوله نه باکمان.

اوچېوي هدفېلاينپ پوليک او بکار تعليمي نظام منجه اچيک خاترپ، اکالي نسلس وړلېکالي حيثېدپ، وطنس چېکه اڇوتلېکالي لړېکالي، استادان او مسلکی مديرنه اودای بو احترمبدپ ابړاکم، گه بالکولنپ درسي کتابېلاينا تدريس، او محتواس گړېني کوچه، هيچ رکم کوششپ مه پچه کدن، او اي فعال او ديني، ملي او انتقادي تفکر پلا سنهوي نسلس وړلېني کوچه، کوشش کن. هر دواس تعهدس نونگا کېک او مسؤوليت منکس حس پلا، امِه نيتېدپ پړنپ آنجودن، گه نن دواسپ بيی بايوي ياده کېکالي وکا اکالا کوچه، پوړا پېوا افغانستانس معماران، او جامعاس متمدن او موثر تکاليا تن.

مندو رکم بکار او بيی بايوي ياده کېکالپ اودای، گه وطنس ارزشوتي سرماييی آن، ابړاکم، تا فرصت اودای نپا گورن او ياده کنبيس پروسا کوچه کنجکاو، زيرک او فعال وانټ گورېکالپ پيري، او لړيکالاس احترام پلا، لړيکالا اودای بکار او موثر استفادا کن.

آخر کوچه لړېني او وړلېنيس جم مولېکالي او تعليمي نصابس مسلکی همکارنه اودای، گه امِه کتبس لکيک او آمادا کېک کوچه بو کوشش کېويا سن، منيک کاکم، او گن الله ﷻ دربار اودای مپ آنتپ امِه پاک او انسان جوېکالي پندپ کوچه کاميابيا ابړاکم.

معياري او پوړا پېوا مولېنيس نظام او انخول آباد او پوړا پېوا افغانستان آرزويدپ گه خلکي تانکواک، مولېکالي او آسودا تپ.

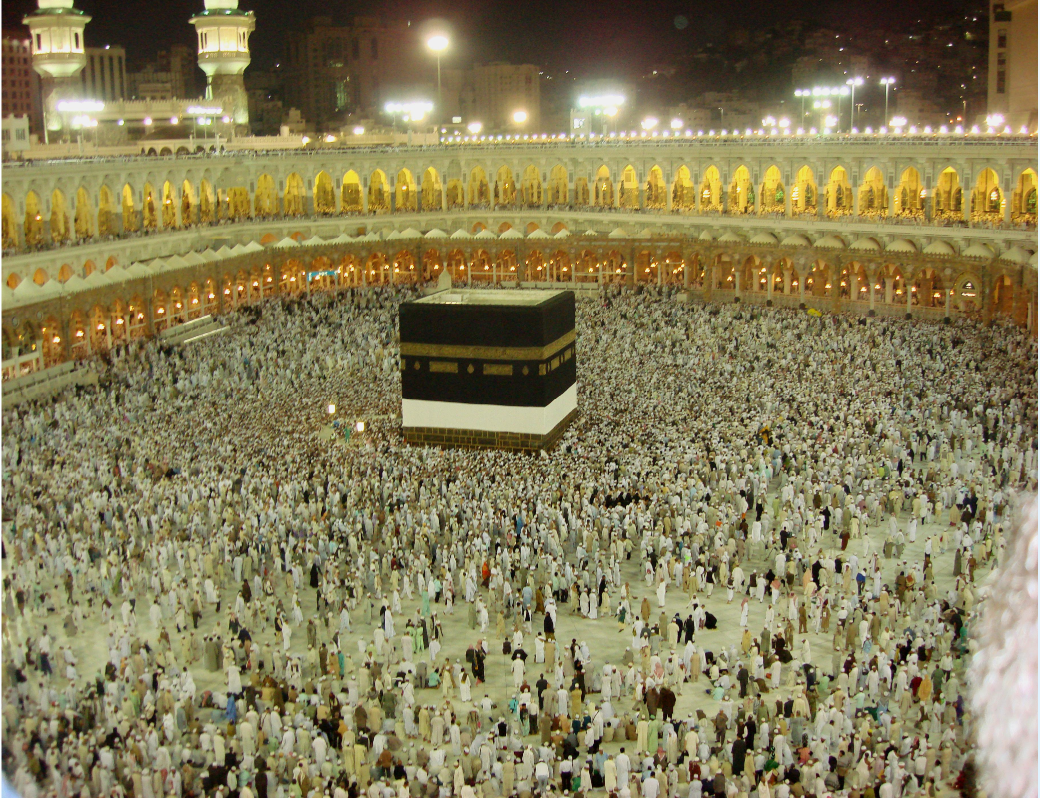
مولېنيس وزير

دکتور محمد ميرويس بلخی

فهرست

پروالا پڑان

حمد

هدف:

متنس پڑیک، لکیک او الله ﷻ وحدانیت شره ایمان او تیس امرِنستا اطاعتي شيِ.

- **الله ﷻ قدرته بارایه کو فکر کیڑا؟**
- **چيِ دنیاس خالقي که آس؟**
- **انسنس باییشتهگریا کي رضا کوچه شيِ؟**

هر کو شی تېنا دېــوای آم خدایا شـــکر
روغ صــــورت پیدا کېوای آم خدایا شکر
هر نعمـــتې مېنــه آنتې غنیمـــت ســـن
سچا بـــندا جوېپیـــوای آم خـــدایا شکر
هر اندامم تېني روغ پیـــدا کېــوي سن
نه کولا نه منهواى آم خـــدایـــا شکـــر
هـــر عملم تېنــه پرکـــنا تـــاړا ســـې
کار تازا، کار جړېوای آم خدایا شکـــر

شاه محمد (پېننا)

متنس موټي مقصدي:

الله تعالی بو گڼ ذات آس، چې دنیاتیس پیدا کېويي شې او چې مخلوق آنتې روزي پولېکالا آس. الله ﷻ تانک بندگنې بیي ڵمنا هـــدایتي او مـــچ ڵمـه اودای انسنس دور ننگا بکستا امري کیا او انسنس عزت او ذلتي کېولا الله تعالی گرای شې.

فعالیتېلا:

- یاده کېکالي متنې دک که پړدن.
- یاده کېکالي متنس اي اي خط زور کنېدې پړدن.
- یاده کېکالي چې متنې اوړې کنېدې پړدن.

لغتېلا:

اکوړې لغته معنا او جملایه کوچه اچدا.

۱- نعمت ۲- سچا ۳- تاړا

۲- اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- یاده کېکالي اي اي جن اورن او مرېن گه کي پیدا کیکن؟
- دنیا کیس پیدا کېویي شې؟
- اي بندا کوتي کوتي ڵمه شره پولېدن گه الله ﷻ اودای راضي بې؟

۳- یاده کېکالي اکوړې اگته بارایه کدچال بن:

- یاده کېکالي تانک کنه سنا تې شیلاینا نامه گوردن او کدن گه کیس پیدا کېویی شې؟
- هر یاده کېکالا الله پاکس اي اي نامه گوردن.
- یاده کېکالي تانک معلومات پلاسم الله ﷻ س استوېنیا کدن.

۴- بیی بایوي یاده کېکالي تانک کتابچایه کوچه لکدن:

- یاده کېکالي متنس چارخطي کتاب رویدېِ تانک کتابچایه کوچــه لکدن.
- یاده کېکالي اي وري آنتې دو خط املا کدن.
- یاده کېکالي اي ورېس املیی اصلاح کدن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟
- آیا یاده کېکالې متنس املیی بکار لکه بېکن؟
- آیا یاده کېکالې الله ﷻ وحدا نیت شره اگت که بېچین؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالي الله تعالاس کاو نامه تانک کتابچایه کوچه لکدن او وري دواس صنف کوچه پړدن.

دومنگل پړان

نعت

هدف:

یاده کېکالي حضرت محمد ﷺ س بکارخصوصیتي پېندن او تـــي درک کدن او متنس بکار پړیک او لکیکي شيږ.

- الله ﷻ ی حضرت محمد ﷺ خلکنې کوخاترې گړیویی آس؟
- حضرت محمد ﷺ خلکنا خول شفا عتي کیا؟
- خول حضرت محمد ﷺ آنتيې آخرین پیغمبرکدیاگن؟

حضرت محمد ﷺ

نبینه کـــوچـــه سردار اما نبي — دو جهانه معلومـــدار ا مانبـــي

پېدا کېويی خلکه کوچه بهتر آس — هرجایه جا آس نامدار اما نبـــي

یه جهانه هم اول آییک، هم آخر — لَه جهانـــه به آشکار اما نبـــي

شفاعت کیـــا تـــمامي امتیستـــا — الله پـــوړا سیمـــهوار اما نبـــي

مم شاه محمد هم ایړا گم شفاعتې — بې درک‌آم گنـــاهکار اما نبي

شاه محمد (پېننا)

متنس موتِي مقصدي:

حضرت محمد ﷺ بکار اخلاقه خاترِي الله ﷺ خلکنِي گرِيويی آس.

تي خلکه پند لرِيني خاترِي بو تکليف جانِي شره وتِيويا شن او خلک بکـــار پنده شارِيچين، حضرت محمد ﷺ قيامت دواس کوچه مسلماننا شـــفاعت کِيکاليی آس.

فعاليتِيلا :

١– ياده کِيکالي متنِي دک دورِيدی پرِدن.

– ياده کِيکالي متنِي اوبارا کنِيدِي پرِدن.

– ياده کِيکالي متنِي معنا پلا پرِدن.

٢– اکورِي لغته معنا او جملايه يتِيدا.

١) بهتر ٢) نامدار ٣) آشکار

٣- ياده کِيکالي اکورِي اگته بارايه کدچال بن:

– اي ياده کِيکالا حضرت محمد ﷺ خدمته بارايه گه خلکنِي کِيچـــين تشريح کدن.

– اي ياده کِيکالا تيس بکارخصوصيته بارايه اگت کدن.

- یاده کېکالي کدن گه خول حضرت محمد ﷺ آنتي اولین او آخرین پیغمبر کدیاگن.

۴- تانک کتابچایه کوچه لکدا:

- یاده کېکالي متنس دو جملا تانک کتابچایه کوچه لکن.
- یاده کېکالي متنس چار جملا اي وري آنتي املا کدن او اي وریس املستا اصلاح کدن.
- یاده کېکالي تانک خوشي دي متن کوچای اي لغتي جملایه یتېدن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالي متن بکار پرڅان؟
- آیا یاده کېکالي مشکل لغات یاده که بېچین؟
- آیا یاده کېکالي حضرت محمدﷺ س صفتي کده بېچین؟

گوشنگي ڷام:

بیی بایوي یاده کېکالي حضرت محمد ﷺ س کاو بیی صفتي تانک کتابچایه کوچه لکن او وري دواس صنف کوچه پرڅن.

ډله منګل پړان

بکار خلک بو دوستان دارېن

هدف:

متنس بکار پړیک، لکیک او نونګي لغتنا یاده کېکي او خلکه پلا بکار سلوکس روحیستا تقویا کېکي شې.

۱- ابمه خلکه پلا کووات سلوک کیدا؟

۲- ابمه تانک مکتب او لامي کوچه دوستان بو دارېدا یا دشمنان؟

۳- یو متل کو معنا دارا؟ «تانک عملي، پنده یارنې»

مي شره امه جمع پینېمان گه بکار خلکنا دوستني بو تیاگن.

اول باید کدمان گه بکار خلک کوتي آین او کوته اخلاقه باید انسان تانوک کدي گه خلک تي آنتې بکار کدن.

بکار انسان اوسه آس گه، تانک اسلامي عقیداس پندستا شت او راستي دې تعقیب کدي، صادق، عادل او هر دنه انصافس طرفداري تې او مي اودای، وري انساننې تاوان نه پولې. نه جبېدې وري انسان او مسلمانس غیبتي کې او جامعا کوچه مادي او معنوي باور دارې.

کودن گه وري خلک، یه عقیدایه بن گه فلاني انسان، امانتکار او هر ڵمه کوچه صادق او عادل آس، یو اگت لم لم خلکه دوره چنا او هر جایه، مه آدمیس بکار خوی او عادتس استوېنیا با.

انوخل واقعا هم منجه ایاگن گه یو آدمي کیس به لشویي نه تا، خو خلک تیس دوستني تیاگن.

بکار اگت یو شيِ گه هر بندا کوشش کيِ گه، مه صفته جانيِ کوچــه پیدا کدن گه دوستان بو او دشمنان کم بن. کاو گه اي شار یا لامــيِ کوچه دوستان بوبیاگن، معلوم شيِ گه دشمنان کم بیاگن.

بیی بایوي یاده کيِکاليِ! ایمنيِ الله ﷻ توفیق ديِچو گه، بکــار اخلاقــه داریک پلا بو او بکار دوستان پیدا کدا. کودن گه دوستان بــو بــن، هدف منزل آنتيِ پولیک هم آســان بــا او جامعــاس خوشــبختي او باییشتهگریستا سببي بگا.

متنس موتيِ مقصدي:

هرکي آنتيِ در کار شيِ گه خلکه پلا بکار سلوک کيِ. تانک ســلوکيِ ديِ دوستنه بو او دشمننه کم کدي. کميِ گه خلکه پلا بکار سلوک او بیاري کیاتيِ، تیس دوستني بو بیاگن او هر کميِ تي سختي دواس کوچه کومک کيِییکن. که کميِ ناکار سلوک داراتيِ، کــودن گــه وريِنــيِ ضرورتي پیدا بیک، کميِ به تیس پرویی نه کاگن او تل جانستا کيِــولا احساس کيِیي.

فعاليتېلا:

۱ – ياده كېكالي متنې دككه پړدن.

– ياده كېكالي متنې ونتتان اوبارا كنهېدې پړدن.

– ياده كېكالي كه متنس كوته جايې شره نه موليـــاتن، لړيكـــالا اوداى اوكت كن.

۲ - اكوړې او كتنې جواب ددا:

بكار انسان كي آنتې كدن با؟

– ابمه تانک جاني اوداى كووات انسان جو پيک ابرېدا؟

– امانتكاري، صداقت او عدالت كوته انسنس صفتي شې؟

– كوته بنداس گه دوستني بو تن زندگيا خوشحال تا كه خپا؟

۳ - ياده كېكالي تانک منجه كدچال بن:

– مي شره اگت كدا گه كاو دوستان دارېدا؟

– دوستنېنستو كودن ابمه سمړني آنتې ضرورتي بتيک؟

– ابمه كوته دوستستو پلا كومک كيپكو؟

– لاماى دوستنه پلا سلوكو كووات شې؟

– مکتب کوچه همصنفېنه پلا سلوکو کووات شې؟

۴- اکوړې خالي جایه مناسب کلمایه دې پوردا:

بکار انسان .... گه تانک عقیداس .... تعقیب کدي .... طرفداري تې او .... تاوان نه پولې.

نه جبېدې وري .... غیبتـــي کـــې او جامعــا کوچـــه .... دارې.

اکوړې لغته معنا او جملا جوپېدا:

۱) عادل ۲) هدف ۳) شت

ارزیابی:

– آیا یاده کېکالې متن سم پړه بېچان؟

– آیا یاده کېکالې متنس املیی لکتا بېکن؟

– آیا یاده کېکالې بو دوستننا روحیی جانې کوچه پیدا که بېکن؟

گوشنگې ڵام:

یاده کېکالې تانک بکار دوستنه بارایه کاو خط کتابچایه کوچه لکن او اکالې دواس، صنف کوچه پړدن.

چارمنگل پړان

بازرس دواسي

هدف:

متنس بکار پړیک، لکیک او تانک وطنس اجتماعي او اقتصادي حالتس درک کېکي شې.

- بازار دواس کي آنتې کدن بگا؟
- کودن اېمه بازار دواس کوچه سودا گورېکو؟
- خول هر جایه بازرس دواسي معلوم تگا؟

امه وطنس بو ولایته او ولسوالي کوچه بازرس دواسي جوپېن بگا.
بازار دواسه کوچه که چودې کي اوده کومې شی زیات تې، لکنـــي او که کمي کومې شی آنتې ضرورت دارا تې، تي ارزان ملـــې دې اســـته اچي.
کوته دنه گه پیسا نه آییچ، خلک تانک ضروري شـــي جـــنس تبـــادلا واسطایدې استه اچاینچ. خو کودن که سکا جوپېن بیک، تجارت (دېک او گورېک) ڵمه کوچه بو آساني منجېکه ایک.
بازار دواس وري ولایته کوی، لغمان ولایت کوچه به جوپېن بگا.
نن دواس گه لغمان ولایت کوچه بازرس دوسي شې، شریف الله او تیس تاتیا به گا گورېک خاترې بارزې شاړوي آین.
شریف الله س تاتیا پنده، تانک پوڵستا انتې کدا:
کودن گه گا گورېگاتي، امه اکوړې کاو کلمایه ضرور پامـــه کوچـــه دریاتیا:
گا باید جوان تې، رنگه شونېک تې، چوچواگڼ او پنـــه شـــلېک تـــې، گاپېس شینگه چنتي او مسکه شونېک خط داراتې.
شریف الله او تاتیا اگت اگته کوچه بارزې پولینچ، تي اي بو بکار گـــا (۲۵۰۰۰) وست و پنج هزار افغانیدې گورېچان، کودن گه گوشنگې اینچ، تیس آیه او وري چې گوشنگوالیی بوخوشحال بینچ او گا تانـــک خاص جای کوچه ټنگچان.

متنس موټي مقصدي:

امه باید تانک وطن رواج او وونایه شره پینمان، شی لکنکس او شـــی گوړیکس پندستا یاده کمان او کوشش کمان گه تانک پیـــسایه ایکـــه ناکار شی شره نه دمان.

۲- اکوړي مترادف کلمایه پیدا کدا؟

پیسا، سکا، خریداري، گوړیک، احتیاج، لنتیچین، جوپیچن، دیک، گوریک.

اکوړي لغتېلایه جملایه کوچه استعمال کدا.

– تجارت

– احتیاج

– تجربا

۳- اکوړي اوکتنې جواب ددا:

– درس کو بارا کوچه شې ؟

– اما خلکن بازر دواس کوچه کو لاٚم کاگن؟

– بازار دواس دولت گرای جوپین بگا یا خلکه گرای؟

– پوړا زمانایه کوچه گه پیسا نه آینچ، خلک تانک احتیاجېلایه کو رکمېدې حل کېگاینچ؟

- بازرس دواسي معلوم تياګن يا هر دواس بازار دواس تياګن ؟

۴- ياده کېکالي اکوړې اوکته جواب ددن او مترادف کلمايه

کتابچايه کوچه لکدن:

- کوته رنګېس ګايه سودوري تياګن ؟
- بوړېن خلک خول بو تجربا دارياګن ؟
- شريف الله او تيس تاتيا کودن ګا ګورېک خاترې بازرې پيـــوي آينچ؟

اوړې جملايه کوچه ګه اي شريک شی وجود دارګا سه ســـواليا س علاميی شي. (؟)

(کوتی)، (خول)، (کودن)

اوړوالي اوته کلما شن ګه مي اوداى سواليا جوپياګن، مي آنتي جبه کوچه سواليا جملا مياګن.

۵- اکوړې اوکتنې جواب ددا :

- لغمان ولايت کوچه بازرس دواسي جوپين بګا؟
- شيردېکالي ګاپيس صفتېليی کوتي شن؟
- شريف الله او تيس تاتستا شيردېکالي ګا کاو پيسا يدي ګوريچان؟

۶ - یاده کېکالي اګت کدن:

صنف دو ډلایه شره ونتین بن اي ډلا بازر دواس شره اګت کدن.

دو منګل ډلا شیردېکالي ګایې شره اګت کدن.

عام نـام: اوته نامې آنتې کدن با ګه ایکه عام شی یا عام جای شره دلالت کیا. اخولي: مېز، مولېکالا، فصل، کتاب.

۷ – خالي جایلایه تانک کتابچایه کوچه مناسب کلمایه دې پوردا.

– نن دواس ګه .... دوسي شې

.... ګا ګورېک خاترې...................... آین.

– شریف الله س تاتیا .... کداییک.

ارزیابی:

– آیا یاده کېکالي متن بکارپره بېچان؟

– آیا یاده کېکالي متنس املیی بکار لکه بېکن؟

– آیا یاده کېکالي وطنس اجتماعي لمبلایه بارا یه معلومات استه اچکن؟

ګوشنګې لام:

تانک بیی یا مچ خاطرستو بازار دواس بارایه اي پتا کاغذ شره لکدا او اکالي دواس صنف کوچه پړدا.

پنج منگل پړان

حشر

هدف:

– یاده کېکالي متنې بکار پړه اولکه بادن.

حشر معناشره مولان او اي ورې پلا سمړنیس احساسي جانې کوچه پیدا کن.

– ایمه حشرکلما پلا اېلوي آیدا؟

– حشر لامای خلکه پلا کاو کومک کیا؟

– جبري حشر یا بېگار کي ګالایه او کودن لغو اعلان بیک؟

حشر (انشر) اي گروپ خلکنا اکتهو ڵمـې آنتې مېن بگا گه امه وطنه بو سالې دې منا خلکه منجه رواج آییک او تا ابت جا دوام دارا. حـــشر عموما مختلف شکلې دې موجود شې، پوړا دنه کوچه زور دار خلکـــه گرای زورېدې عملي بگاییک. ڵـه وخته زور دار خلـــک زمینـــداري، جنگل ڵام، ورگوړي او وري حشرېدې شره پولېپاینچ. دولت گڼ گــــڼ قلایه حشرېدې جوپېپاینچ. بو حشره کوچه مادا خاص او مـــشکل ڵمـه کېگاینچ او پاک کاري کېولا مادایه گرای شره پولگاییک.

جبري حشر امیر امان الله خان وخته افغانستان کوچه لغو اعلان بیـــک، خو تي دې منابه اي شکلې دې بېگار شره پولگاییک.

نن به حشر امه وطنه موجود شې گه بو زور او جبري شکل نــه دارا او خلکنا تانک رضایدې شره پولگا. دهقانان بو ڵمـه اي ورې کومکې دې شره پولېپاینچ گه ابت به دوام دارا او خلکه گرای تیس نامه حشر جېن بوا شې.

دهقانان کتېر (کتاکنکې) حشرېدې شره پولېپکن، حشر دې اوړتا یـــو ڵــام ممکن نه شې گه شره پولې او مي دې اوړتا دهقانان نه بېن کېتا گه نندې تې ورگې سنگې آنتې اچدن. مي خاترې حشر دهقاننه ضـــرورته کوچاي اي گڼ ضرورت شې.

لاماي خلک گوشينگ جوپېک، شلاکاري، گوړېس گېنيا، گوم او ډزا کله چوټېک خاترې حشر کاگن.

حشر گه شخصي نپا او شخصي ڵمې خاترې زورېدې خلکه شره منن نه بې، بو بکار او خلکه نپا تې ڵام شې گه جمعي ڵمېس جمعي نپا خلکــه استه ايگا.

متنس موټي مقصدي:

حشر اي اجتماعي ڵام شې،حشر گه زورېدې خلکه شره منن نه بې، اي بکار ڵام شې.حشر پوړا دني تا ابت جا خلکه منجه رواج شې.

دهقانان بو ڵمې حشرېدې شره پولېيکن.

ياده کېکالېنافعاليتېليی:

۱- ياده کېکالي متنې دککه پړدن.

- ياده کېکالي متنې ونټان اوړې آوزېدی پړدن.
- ياده کېکالي متنس سخت او نونگي لغته پړدن.
- متنس کوتي جايه گه ياده کېکالېنې جالب شن پړدن.

۲- لغتېلا:

اکوړې لغته جملايه يتېدا.

۱- حشر ۲- کتا۳ - بېگار

۳ - یاده کېکالي اکوړې جملایه بارایه کدچال بن:

- یاده کېکالي کدن گه حشر کو آنتې مېن بگا؟
- یاده کېکالي حشرس فایدیی کددن.
- یاده کېکالي کدن گه کوتي خلک حشر آنتې بو ضرورت داریاگن؟
- یاده کېکالي زورېدې حشرس نقصني کددن.

۴ - یاده کېکالي حشرس فایدستا تانک کتابچایه کوچه لکدن.

- یاده کېکالي متنس اي ونتېستا تانک خوشې دې اي وري آنتې املا کدن.
- اي وريس املستا سم کدن.
- یاده کېکالي زورېدې حشرس نقصني لکدن.
- یاده کېکالي اي لغت تانک انتخابې دې جملایه یتېدن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟
- آیا یاده کېکالې متنس املیی لکه بېکن؟
- آیا یاده کېکالې حشرس اهمیتي پېنکن؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالي حشر فایدا بارایه پنج جملا تانک کتابچایه کوچه لکن.

شه منگل پړان

بکار دهقان

هدف:

- یاده کېکالي متنې بکار پړه او لکه بادن، دهقاني ڵمه اهميت او ارزش شره مولان.

- دهقان کي آنتې کدن بگا؟
- ايمه لامه که دهقاني کيا، نامه گوردا؟
- دهقاني کووات ڵام شې؟

بو دوراړ منطقایه کوچه دهقاني عنعنوي او تجربوي شـــکل دارا، مـــي خاترېِ گه ڵه جایه کوچه زراعتس ماموریني موجود نه آین گه دهقاننـــه پلا سمړن، دهقانان تانک مولېني او تجربا رویدېِ، دهقانیس ڵمه پـــوړا نېیکن.

ابت کېِ بېمان گه مثال طوریدېِ، خان میر کاکا ڵمه او تجربا بارایـــه اوچېني کمان.

خان میر کاکا تل تانک ماله (گا او گو لانگه) بکار ننگا کبیي او تېنـــېِ فصل پلا گانس برابر کیا او تانک دنېدېِ خوراک دبیي، تیس ماله، تل روغ او چاق تیاگن او گایه بکار شیر او گولنگي بـــو بکـــار ڵام کـــه دبیکن.

خان میر کاکا کووات گه بکار مالداري کیا، امېمخول اي بکار دهقان به آس، تیس فصلي، چېِ دهقاننه دېِ بکار تگا او بـــو حاصـــل اودای گورېگا.

تي کنایه کوچه هر فصله مختلف ترکاري کتهوا تگا گه تانک گوشـــنگ پچلېک خاترېِ اودای ڵام گوریاگن.

کووات گه خان میرکاکا بو سخي آدمي آس، تانک ترکاري کو چـــای هر دنه، تانوکوارا او همسایا اودای بو خیر لشیاگن. اېلو مه علت شېِ گه خان میرکاکاس مالداري او دهقاني کو چای بو خلکنېِ نپا پولگـــا، خلک تي آنتېِ تل دعا کاگن گه الله پاک تیس مالستا کوچـــه برکـــت

وايگا، تيس هر شي بو بگا او اي آباد دهقان نامېدې خلک پېنيکن او بو اعتبار شريي کاگن.

متنس موټي مقصدي:

هر ځمې کوچه بايد انسان نظم اوداى ڵام گورې او هر کوته ځمې تانک دنېدې شره پولېدن. کمې گه تانک ڵمبنستا بکار تنظيم کدن، بو بکار فايدا او حاصل استه اچه بېگا او تل تانک زندگي کوچه خوشـــحال او خلک اوداى راضي تياگن.

فعالتېلا:

١– ياده کېکالي نونگي جملايه معلم صاحب پلا اي جاى تکرار کدن.

– ياده کېکالي متنې وار وارېدې اوبارا کنېدې پړدن.

– صنف کوچه دو جن هوشيار دهقنس فعاليته باراية اگت کدن.

٢ - اکوړې لغتېلايه مناسب جملايه کوچه اچدا:

– برکت – تجربا – اعتبار

٣– اکوړې سوالېلايني جواب ددا.

– درس کو بارا کوچه شې ؟

– خان ميرکاکاس ماله خول بکوټي تياگن؟

– خان ميرکاکاس سانگه خول بکار فصل دېگا؟

– اما خلکن زمستان کوچه کو قسم ترکاري اوداى استفادا کاگن؟

اوډې جملایه کوچه اي مشترک شی لشېدا گه سه سوالیاس نشانی شې (؟) مي درسه کوچه گه (خول) (کدی) (کوقسم) کلمایه لشېدا، مه سوالیاس جملیی شن گه کلما آخر کوچه (؟) جېن بگا.

یاده کېکالي کدچال بن:

یاده کېکالي دو ډلایه شره ونتېن بن هر ډلاس اي، اي جني تانک لامېس تکرا دهقان بارایه اگت کن.

۵- خالي جایلایه مناسب کلمایه پلاتانک کتابچایه کوچه پوردا.

- خان میرکاکا بو .... آدمي آس .... ترکاري کوچای .... تـــانوکوارا او .... اودای .... لشیاگن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالي متني بکار پړه بپیکن؟
- آیا یاده کېکالي متنس املستا لکه بپیکن؟
- آیا کېکالي دهقاني ڵمه شره مولېکن؟

گوشنگې ڵام:

- تانک لامېس بکار دهقان بارایه اي مقالا لکدا گه چار خط اودای کم نه تې او اکالي دواس صنف کوچه پړدا.

ست منګل پړان

ویرمبوس موټېلیی

هدف:

متنس پړیک، لکیک او مېوا والا موټنا اهمیتستا پینکي شې.

- ویرمبو کووات مېوا شې؟
- ایمه وطنه ویرمبو موټ شن؟
- ویرمبو کوته جایه کوچه لېن بیاګن؟

ویرمبو امه وطنې مېوایه کوچای، اي مېوا شې ګه تازا او سسوا اېن بګا. امه وطنه، ویرمبوینا موټه او لْـه جایه کوچه بیاګن ګه هاویی شدال، واش او وایګن کوچیي بو تې او ورګ بو دارګاتې.

ویرمبوینا موتېلیی بو بکار طبیعت جوپېگا او مه مېواس جنگلي، پشه‌یـــی منطقا اخول: اله سای، شتل، الینگار، الیشنگ، نور درا، وامـــا گـــل، شلت، آرېت، شماش، چلس او وري جایه کوچه موجود شن، گه خلک اودای بو حاصل گوریاگن.

ویرمبو ویېندې مېوا شې، ویېندې سورې دې پچا او میزان مایه خلـــک کړکه اودای ډپییکن، تیس اول والا پوستستا دور کېیکن او گر سورې آنتې واییکن.

کودن گه سوسینچ، گر بارزه لکنیکن.

ویرمبو دو قسم شن:

۱- چغزي او نرم

۲- متاق او ککړي ویرمبو.

خلک چغزي ویرمبویه اېک خاترې یتېیکن. ویرمبو صحت آنتې بو فایدا دارا او آشېس چربستا کم کېیي.

متاق یا بېکار ویرمبویه شره کېولا بالکول اخلیک کوچـــه او دای لام گوریاگن.

کووات گه ویرمبویه اودای خلک فایدا گوریاگن، امېمخول تیس کړکي به بو استفاداس وړي شن.

پوړا گه دنده او نجک خاترې برس او کریم یاو رواج نه آییک، خلک ویرمبو کړکس، پتا او پوستې اودای لام گورېگاینچ. یو پوست دنداسا نامېدې یاده بگا، دنداسا دنده شلېک او دورېس بویستا منجای نېیي.

ویرمبو کړکس لوړکي بو اصیل او بکار شن او تشان اودای بو بکـــار سامان جوپېگا.

متنس موټي مقصدي:

ویرمبو کووات مېوا شې؟ امه وطنه کوته جایه کوچه لېن بگا؟

ویرمبو او تیس مو ټېنستا اودای کو ڵام کورېن بگا؟

ویرمبوس اېکي صحت آنتې کو فایدا دارگا؟

فعالیتېلا:

- اکوړې اوکتنې جواب ددا.
- درس کو بارایه شې؟
- ویرمبوس موټپلیی چودې بو شن ؟
- وېرمبو کاو قسم شن؟
- وېرمبو موټه اودای کو شی جوپېن بیاگن؟
- ویرمبوس مغزي انسان آنتې کو فایدا دارگا؟

ویرمبویه میزان مایه کوچه اما خلکن موټه اودای ډېپیکن.

جملا آخرکوچه (.) دېوا شې نقطا جملاس پورا بکستا معنیی دېگا.

اکوړې لغتېلایه معنا اومناسب جملایه کوچه استعمال کدا:

- شدال – چغزي

یاده کېکالي درسېس اول پرگرافي اي وري آنتې املا کددن:

- یاده کېکالي اي وریس املستا غلطیا انشېدن.
- یاده کېکالي دو لغتیلایه تانک خوشېدې انتخاب کدن او نوبت پلا تانک منجه جملایه کوچه اچدن.

یاده کېکالي اکوړې جملایه شره اگت کدن:

- یاده کېکالي ویرمبو موټه بارایه نوبت پلا اگت کن.

یاده کېکالي دو ډلا شره ونتن بن، اي ډلا ویرمبوینا صحي نپیی او وري ډلا ویرمبوینا پیدا بکستا منطقایه شره بحث کن گر نمایندگي دې هر ډلاس اي اي جني، صنف پوړه تستې او تانک نظرستا کددن.

- کوتي ویرمبویدې گه بالکول اخلیک کاگن ته اخلکنا نامستا گوردا.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالي متنې بکار پړه بېیکن؟
- آیا یاده کېکالي متنس املیی لکه بېیکن؟
- آیا یاده کېکالي ویرمبوس اهمیتی درک کېکن؟

گوشنگې لام:

- یاده کېکالي ته کړکنا نامستا لکدن گه مبوا دیاگن.
- یاده کېکالي ویرمبویه بارایه که وري بو معلومات داراتن تانک کتابچایه کوچه لکدن او وري دواس صنف کوچه پړدن.

اشتم منګل پړان

مادا او اقتصاد

هدف:

یاده کېکالي اقتصاد او جامعاکوچه مادا‌ینا اهمیتي پېندن، متنې بکار پړه او لکه بادن.

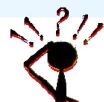
- ابمه جایه مادا ګوشینګ دې کنا کوتي وظیفایه شره پولېیکن؟
- ابمه زیبېني کو خاترې احترام کیدا ؟
- زیبپ اولاد تربیا کوچه کو کو ڵمبِلا کاګن ؟

که کم کوی پړي کمان، جامعا کوچه ورکه دې زیبپ بو ڵام کاګن. مادا هم ګوشنګې ڵمه شره پولېیکن، هم اولاد تربیا کاګن او هم ورګه پلا ګوشینګ دې کنا بو ڵمبِلایه کوچه اکتو آین. شاره کوچای بو مادایه مکتب پړیچان او سواد داریاګن. ته مادا مکتبه کوچه لړېکالي، شفاخانایه کوچه ډاکتر او نرس او دولتي ادارایه

کوچه مامور او پیادا حیثېدې ڵام کاگن او تانک گوشینگ ورگه پلا سم اقتصادي مشکل حل کېک خاترې کوشش کاگن.
اطرافې او لامای مادایه گه تېنې مکتب او پړنیس شرایطي جوپېوي نه آینچ او سواد یاده کې نه بییکن، ته به گوشینگ ڵمې او اولاد شره پړي پلا سم، دورای ڵمه کوچه به ورگه پلا کندول به کندول وانټ گوریاگن. گوشینگ او اولاد زندگي پوړا پېک خاترې اي انـــدازا روپیی استه اچیاگن.
دوراړ او دار منطقایه کوچه مادا ورگه پلا سنگه شره ڵام کـــاگن.
قلبا، فصلس ننگا کېکي او هاډي چوټېک کوچه وانټ گوریـــاگن.
امېمخول مالداري او تې اودای حاصل (شیر، جغرات، قـــروت او شاپل) جوپېکس وظیفا به مادایه تانک شره گوریکن.
لامای مادا یاو بو ڵمه پلا، دارای دار او شا به چوټیاگن، تیس پاک کېک او پچلېکستا مسوولیتي به زیيپنا شې.
اوته مادا گه پړوي نه آن او شاره زندگي کاگن، خوشحالیس جایـــه شې گه تېنې به بو ڵمنا زمینیی مساعد شې. اخول: قـــالین وییـــک، خیاطي، خامک سونا، تشاني، دکانداري، تجارت او وري گه مادا مه پندېدې تانک پگال او ورگه پلا اکتو اقتصاد کوچه بو گڼ آســـت داریاگن.

متنس موټي مقصدي:

کووات گه مادا گوشنگيې ڵام او بالکوله تربياکيیی، امېمخول اقتصاد کوچه به آست دارگا. مادا گوشنگيې ڵمـه پلا، کنا تيې ڵمـه کوچه به گنې مسووليت ادا کېگا او وطن او گوشينگ اقتصاد پـــوړا پيــک خاترې کوشش کېگا.

فعاليتېلا :

۱ – ياده کېکالي متنې دک دورېدې پړدن.

– ياده کېکالي متنې ونېتان اوبارا کنېدې پړدن.

– ياده کېکالي مشکل جملايه تکراري پړدن.

۲ – بيی بايوي ياده کېکالي اکوړې لغتنا معنيی کتاب فهرست کوچه لادن او جملايه کوچه يتېدن.

۱ – پړي ۲ – وانتې ۳ – پگال

۳- اکوړې اوکتنې جواب ددا:

– گوشينگ او کنا مادا کوته کوته ڵمـه شره پولېيکن؟

– اوته مادا گه پړوي آين، کوته جايه ڵام کاگن؟

– لامای مادا کو ڵام کاگن؟

– زيیپ مالداري اودای کو شی استه اچياگن؟

۴- یاده کېکالي اکوړې هدایته بارایه کدچال بن:

- بیی بایوي یاده کېکالي گوشینگ کوچه مادایه مسوولیت بارایه اگت کدن.
- یاده کېکالي دو ډلا بن، اي ډلا زییپنا گوشنگې ڵمېلیی او وري ډلا تېنا کناتې ڵمه بارایه مشورا کېتا اگت کدن.

۵- تانک کتابچایه کوچه لکدا:

- یاده کېکالي متنس دو خط کتاب رویدې تانک کتابچایه کوچه لکن.
- یاده کېکالي تانک خوشې دې اي جملا اي وري آنتې املا کدن.
- یاده کېکالي اي ورېس املستا سم کدن.
- یاده کېکالي (پړي) کلمای جملایه یتېدن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالي متنې بکار پړه ببیکن؟
- آیا یاده کېکالي متنس املیی لکه ببیکن؟
- آیا یاده کېکالي اقتصاد کوچه ماداس رولي درک که بېکن؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالي تانک آیي ڵمه بارایه کاو جملا کتابچایه کوچه لکن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

نو منگل پړان

کتاب کو وات منجېکه ایك

هدف:

یاده کېکالي متنس بکار پړیک، لکیک، کتبس اهمیتي او کتاب منجېکه ایک دي پوړا لکني بارایه خلکنا مشکلتي پیندن.

۱- آیا پوړه زمانایه کتاب آییک؟

۲- پوړا خلک لکان کي شره کېګاینچ؟

۳- کتاب ایک پلا خلکنا کاو مشکلي حل بیک؟

پوړه زمانایه کتاب نه آییک او خلک تاریخ او قصایه یادي یاده کیاینچ او اکالا نسل آنتې کداینچ، امبمخول، قصا او افسانا پیـــړي پیـــړي اي

نسلي، وري نسل آنتې انتقال بگاينچ، كووات گه مه قصا بو زيات بينچ او چې ياده نه درگاينچ، يه دنه خلک انوخل شی فکره بينچ گــه مــه قصاينا ننگا کېک کوچه کومک کې. خلک نرم شلا شره تېز لــوړکې دې نشاني کېگاينچ او تي انگر شره درېياينچ گه سه نشاني بو دنې جــا باقي دروي تگايچ، حقيقت کوچه اېلومه کتاب لکيکس آنجوېکي آيک. خلکه مي خاترې گه تېنا نظري، قصيي او تاريخي وره نسل آنتې درن، وري بو کوششېلا کېچين. واړه شره لکان، مالنا پوستنستا شره لکــان مېنا کوششنا مثالي شن.

(۵۰۰۰) سال پوړا مصريان پاپيروس موټه پټايه شره لکان کېگاينچ.

خوشحاليس اگتي يو گه اول وار چين کوچه کاغذ جوېين بيک، تــي دې پټای آلمان کوچه چاپس ماشيني کشف بچ، گه يومه جهنس گــڼ ترقي او پوړا پيکس سببي بيک او کاغذېدې ابت هونا شکلېدې کتاب منجېکه ايک.

متنس موټي مقصدي:

پوړا زمانايه کتاب نه آييک، پوړه هوني انسانان تانک فرهنگستا قصايه دې، پوسته، واړه شره، شلا او پټايه شره لکان واسطايدې، وره نـــسل آنتې اوړگاينچ، کودن گه کاغذ او چاپس ماشيني منجېکه ايک، کتبس شکلي به منجېکه ايک.

۱- اکوړي کدنا شره عمل کدا:

- یاده کېکالي پنج دقیقا درسي چوپ دورېدي پړدن.
- یاده کېکالي جملایه لړېکالا پلا اي جای تکرار کدن.
- متني اوبارا کنېدی، وار وارېدي پړدن.

۲- اکوړي کلمایه کوچه مترادف کلمایه لادا.

قدیم، پوړه هونا، افسانا، رواج، وونا، لکیک، پړیک،

۱- اکوړي لغتیلایه جملایه کوچه استعمال کدا.

- پوړه هونا - وونا

۳- اکوړي اوکتني جواب ددا:

- درس کو بارایه شي؟
- پوړا زمانا کوچه خلک کو شره لکیک کېگاینچ؟
- کتاب کودن منجېکه ایک؟
- کاغذ کوتي مملکت کوچه جوپېن بیک؟
- چاپس ماشیني چودي کشف بیک؟

۴- چودي گه خط کنوي شي تي آنتي توجو کدا:

- کاغذ او چاپپس ماشني چودي منجېکه ایک؟
- پوړه هوني انسانان لېکیک کو شره کېگاینچ؟

(چودي، کاو او کو) اته کلما شن گه سوالیا جوپیاگن.

۵- اکوړي متنس خالې جايلايه مناسب کلمايدې پوردا او تانک کتابچايه کوچه لکدا.

پوړه .... کتاب نه آييک او .... تاريخ

او قــــصايه .... کيــــاينچ .... اکــــالا

.... کداينچ.

اکوړي جملايه بکارخطبدې تانک کتابچايه کوچه لکدا.

اول وار چين کوچه کاغذ جوپېن بيک، تي دې پتاى آلمان کوچـــه چاپس ماشيني کشف بچ.

ارزيابى:

–آيا ياده کېکالي متنې بکار پړه بېيکن؟

–آيا ياده کېکالي متنس امليى بکار لکه بېيکن؟

–آيا ياده کېکالې کتاب منجبکه اېکس تاريخ شره مولېکن؟

گوشنگې لاّم:

ياده کېکالي کتاب اهميت بارايه چار سطر مقالا لکن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

دي منګل پړان

آیي او تاتیس حقېلیی

هدف:

یاده کېکالي آیي او تاتیس حقي پېندن. تې اګتنې کاړ جان او احترمـــي کن. متنې بکار پړدن او لکدن.

۱− آیي او ببا اېمه شره کاو حق داریاګن؟

۲− اېمه آیي او تاتیس کاو احترمي کېدا؟

۳− اېمه آیي او ببانا زحمتي درک که بېدا؟

آیي او تاتي اولاد شره بو حقبلا داریاګن. اولاد باید، مه حقه پېنـــدن او تېنا بو عزت او احترمي کن، خول ګه اي بو واضح حدیث، یـــه بابتـــه کدوا شې.

(جنت آیي او تاتي پایه لبنه شې) کمې ګه آیي او تاتیس عزتي کاګن، ته خلک نه دنیایه خوار بیاګن او نه آخرته.

امه پروردګارې حکم کيیکن ګه الله تعالی دې اوړتا وري کیس بندګیا مه کدا او آيي او تاتي پلا احسان کدا.

کمې ګه آيی بابایه قدر شره مولیاګن، تې پوړه اف به نه کـــاګن، مـــي خاترې ګه میدې آيی او تا تي آنتې تکلیف پولا. آيی او تاتي آزار دېکې دې الله پاک ناراض بګا. کووات ګه آيي او بابایه بارا یه تاکید بوا شې، امه باید تخل عمل کمان او تې پوړه اف به نه کمان ګه تېنا خفګنـــستا سببي نه بې. آيی او تاتي پوړه باید بو احترامېدې اګت کدمان او تېنـــا عزتي کمان.

حضرت محمد ﷺ کدا: جب پرټان: (الله پاکس رضیی، آيی او تاتي رضا کوچه شې او الله ﷻ س نا رضایتیا آيی او بابایه نا رضایتي کوچه شې).

که چودې آيي او تاتي کي اودای راضي تن، الله ﷻ به راضي آس او که ته ناراض تن، الله ﷻ به ناراض بګا.

که چودې کمې ابړګاتې ګه الله پاک اودای خوشحال او راضي بـــې، درکار شې ګه تانک آيي بابانا عزتي او احترمي کې، رضایتـــستا اســـته اچدن او تل خوشحال رشدن.

متنس موټي مقصدي:

اولاده شره آيي او بابانا کاو حقي شې؟ اولادنا آيي او تاتي پلا سلوکي کووات تې؟ اولاد آيي او تاتېنا حقي کووات جایه کدن؟

فعالیتېلا:

۱– یاده کېکالي درسې پنج دقیقا دک دورېدې پړدن.

– یاده کېکالي درسې لړېکالا پلا اوبارا آوزېدې تکرارکدن.

– یاده کېکالي تانک آیي او تاتي حقېلایه بارایه کاو اگت صـــنف کوچه کن.

۲– اکوړې آیت شریفي پړدا:

وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا (الاسراء/۲۳).

جب پرتہان: او الله ﷻ ی فیصلا کېویی سې گه: الله دې اوړتا وري کیس عبادتي مه کې. او آیی او ببا پلا نیکي کې. اگه تېنه پلا تې اودای ایوانیی یا دوکه بوړېني حالته پولیچ، ویی تې آنتې اوف به مه کدې او اوړې اگت سریی مه که او احترمبدې ملتنا اگت که.

۳ - اکوړې جملایه شره اگت کدا:

صنفس بالکولي چار ډلایه شره ونتړ بن.

– ای ډلا تاتي بارایه اگت کدن.

– دومنگل ډلا آیي بارایه اگت کدن.

– ڵمنگل ډلا اولاد بارایه اگت کدن.

– چارمنگل ډلا لړېکالا بارایه اگت کدن که لړېکالا تانـــک یـــاده کېکالي شره کاو حق دارگا.

۴ - اکوړې اوکتني جواب ددا:

- درس کو بارایه شې؟
- آيي او تاتيس کاو حقي شن؟
- لږېکالا خواري او زحمت پلا، مکتب بالکوله اودای کو جـــوپېن بیاگن؟

 ۵- کتابچایه کوچه لکدا:

صنف دو ډلایه شره ونتن بن.

- اول ډلا سدوري خطې دې درسس اول هوني ڷـه خطـــه مـــشق لکدن.
- دومنگل ډلا متنس آخروالي ڷـه خطه مشق لکدن، یاده کېکـــالي تانک منجه خطېلایه اي ورې پلا مقایسا او املاس غلطیا آنشېدن.

ارزیابی:

- یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟
- آیا یاده کېکالې متن بکار خطېدې لکه بېچان؟
- آیا یاده کېکالې آيي او تاتي حقېلایه بارایه اگت کده بېچین؟

 گوشنگې ڷام:

بیی بایوي یاده کېکالي آيی او تاتي حقېلایه بارایه کاو خــــط تانـــک کتابچایه کوچه لکن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

یای منگل پړان

مهمنس حقي

هدف:

یاده کېکالي متنې بکار پړه او لکه بادن، تانک جامعاس وونا او رواجه بارایه معلومات پیدا کن او مهمنس حقي پېندن.

- **ایمه گوشنگې کودن مهمان ایاگن؟**
- **مهمان نوازي کي آنتې کدن بگا؟**
- **ایمه تانک مهمان پلاکووات سلوک کېدا؟**

افغاني جامعا کوچه مهمان او مهمانداري ګڼ جای دارګا. افغانان تـــل مهمنس عزتي کاګن او کومې ګه ګوشنګستا کوچه لښ بګاتې، وس پلا، تانک مهمان اودای منع نه کېيکن.

که چودې کوتي پندارا او مسافر کوته ګوشینګ شره برابر بې، تي آنتې به بو لوش مسکې دې اوو، چای او ورګ دېيکن او وېله بسترستا غمي کاګن، مي خاترې هر مهمان یا مسافر ګه کوتي ګوشنګې ګیک، مـــه ګوشینګ کوچه چې تیس حقي باییکن. ګوشنګوالي مهمنس پېکستا جا، تیس اېک، پیک او چیلاینا اونجکستا مسوولیتي تانک شره ګورېيکن او تیس چې مشکلستا حل کېيکن، مقصد یو ګه افغانان، مهمـــان نـــوازي کوچه نام داریاګن. وریک او زییپ، ګڼ او چنتې مهمنس عزتي کاګن او تي بیی باییکن.

متنس موټي مقصدي:

افغاني جامعاس وونا او روجي، مهمنس قدر او عزتي او تیس حقي شې.

فعالیتېلا:

- یاده کېکالي درسې دک دورېدې پړدن.
- یاده کېکالي جملایه لړېکالا پلا اي جای تکرار کدن.

۱ - اېمه متن کوچای کاو مترادف کلما تانک کتابچایه کوچه لکدا:

اکوړي لغتېلاینا معنیی کتاب فهرست کوچه لشدا او جملایه کوچه اچدا.

- کودن – قدر– بیي

۲- اکوړي اوکتنې جواب ددا.

- درس کو بارایه شې؟
- افغاني جامعا کوچه مهمان کو رقم جای دارگا؟
- کودن گه نارینا گوشینگ نه تیاگن افغاننا مادیی مهمان پلا کو رکم چلند کاگن؟
- مهمان کیس دوستي آس؟

اکوړي عام او خاص نامېلایه پېندا:

حجرا، دیرا، افغانستان، مهمان، اور، خدمت، کابل، فریده، تحفا پانیی، چیلا، گڼ، چنتیا، غیاب، قدر، غزت، احمد.

.

۳- اگت کدا:

صنف ڵه ډلایه شره ونتن بن.

اول ډلا مهمان شره اگت کن، دومنگل ډلا مهماندار شره او ڵمنگل ډلا افغاننا وونا او رواج شره اگت کن.

.

۴- خالي جایلایه مناسب کلمایه دېِ تانک کتابچایه کوچه پوردا.

- افغاني .... کوچه .... گڼ جای دارگا.

- تل مهمنس .... او کومې گه............. کوچه لېن بگـــــاتی .... تانـــــک........................... اودای .... نه کېیکن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟
- آیا یاده کېکالې متنس املیی بکار خطېدې لکه بېکن؟
- آیا یاده کېکالې مهمنس حقېنستا بارایه اگت کده بېچین؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالې! که چودې اېمه گوشنگې مهمان اې، اېمـــه ملتني کووات سلوک کېدا؟ مه اگته موتي کېو تانک کتابچایه کوچه لکدا او اکالي دواس صنف کوچه پړدا.

شت کديک او لاړ انيک

هدف:

متنس بکارپړيک، لکيک اوياده کېکالي شت کــدکس فايــديی او لاړانکس نقصني پېندن.

- شت کديک خول بکار شې؟
- لاړانکې دې خول بندا بې اعتبار بگا؟
- آيا اېمه چېکه شت کدېدا؟

شت او لاړ انيک دو متضاد عمل او اي ورې مقابله شـــن. مـــسلمانان شت کدکې دې الله ﷻ س لطف او مهرباني استه اچيکن او لاړ انکـــې دې الله ﷻ س غضب او قار پلا دورندور بياگن.

مي دې اوړتا گه شت کدکې دې الله ﷻ راضي بگا، خلکه منجه به اي صادق او پاک انسان نامېدې شهرت پیدا کیا او قدر او عزتس خاوندي بگا.

لاړ انکالا، خلکه منجه اي بې باور او بې اعتماد شخص نامېدې پېنن بگا او کوته ڵمې کوچه به کمې شریي باور نه کاگن. شت کدیک او لاړ نه انیک اوسه عادت شې گه چنته گیرې دې انسان کوچه پیدا بگا. یو بو عوامل دارا، که چودې آیي ببا او لړېکالي مه موضوع آنتې متوجې نه بن او بالکول مچ عادت شره ابلن، گر چې عمر کوچه ته عادت اودای نه ژنگیاگن، درکار شې مه عادت اودای تېنا پوړه درېن بــې او بــالکول پرجبوېن بن گه لاړ انیک مېنا دنیا او آخرت آنتې کاو ضرر پولیا.

هر دنه کوشش بې گه بالکولنا ذهني مه اشتباه اودای پاک بــې، مــي خاترې کېتا نه بېمان گه کوتي اگتې بالکوله شــره زورېــدې قبــول کوېمان.خو کودن گه بالکول مي شره مولان گه یو ڵام تېنې ضرر دارا، کوشش کاگن گه تکرارستا اودای جانه دور رشدن.

یه بارایه بالکوله شره مسخرا مه بې، مي خاترې تېنا روحیي کمــزور او منجای پیا او کودن گه عقدا گورېکن، کوشش کاگن گه بو لاړ انن.

شت کدکالي انسانان چې جامعاس اعتمادي استه اچیکن او لاړ انکالېنا هیچ کوته اگت شره به کمې باور او اعتماد نه کاگن.

متنس موټي مقصدي:

شت کديک بکار عمل شي،کمي گه شت کدا خلکه منجه اعتباري بو بگا او کمي گه لاړ انا، تانک شخصيتي استای دبيی، کمي به تي اگتـــه شره يقين او باور نه کاګن او تانک محيط او اجتماع کوچه پيکا بگا.

فعاليتيلا:

١- ياده کېکالي متني دککه پړدن.

- ياده کېکالي متني ونتيان زور کنيدي پړدن.

- ياده کېکالي متنس مشکل لغته اي ورې پلا اکتو پـــړدن او اي ورېس غلطيا دربدن.

امه لغتنا معانستا کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه يتيدا:

١) شت ٢) لاړ ٣) راضي

٢- اوکتني جواب ددا :

- خلک شت کدکالا او که لاړ انکالای بيي باييکن؟

- شت کدکالا خول خلکه منجه اعتبار دارا؟

- آيا کمي گه لاړ انگاتي سه صحيح مولوبن بي يا شريی قار او مسخرا بي؟

- قار او مسخرا خول منفي اثر کېگا؟

۳ - یاده کېکالي تانک منجه کدچال بن:

- یاده کېکالي تانک منجه کدچال بن او شت کـــدکس بکارســـتا کددن.
- یاده کېکالي کدچال بن او لاړانکس مچارستا کددن.
- یاده کېکالي کدن گه کوته لاړ انکالای پینیکن؟
- یاده کېکالي کدن گه خلک خول شت کدکالا اگتـــه شـــره یقـــین کاگن.

۴ - یاده کېکالي تانک کتابچایه کوچه لکدن:

- یاده کېکالي اي وري آنتي متن کوچای کاو جملا املا کدن او اي وریس املستا اصلاح کدن.
- یاده کېکالي دو ډلا بن، اي ډلا شت کدنا او وري ډلا لاړ بارایه کاو جملا کتابچایه کوچه لکن.
- هر کوته ډلاس اي اي جني صنف پوړه لکنستا پړدن.

ارزیابی:

-آیا یاده کېکالي متنې بکار پړه ببیکن؟
-آیا یاده کېکالي متنې بکار خطبدي لکه ببیکن؟
-آیا یاده کېکالي شت کدیک فایدا او لاړ انیک نقصان بارایه اگت کده ببچین؟

گوشنګې ځلام:

بیی بایوي یاده کېکالي کاو جملا لاړ او کاو جملا شـــت کـــدیک
بارایه کتابچایه کوچه لکن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

ڵويې منګل پړان

جنګله اوداى سم نپا ګورېك

هدف:

یاده کېکالي تانک وطن جنګل ننګا کېک بارایه فکرکن، جنګلنـــا اهمیت او ارزشي پیندن او متنې بکار پړه او لکه بادن.

– جنګل خول ملي سرمایا نامېدې اوچېن بګا؟
– جنګلېلا اقتصاد کوچه کو رول داریاګن؟
– اما جنګلن کوتي مېوا دارکالي موټ داریاګن؟

جنګل اما ګڼ ملي سرمایان حساب بګا. کوته دنه ګه جنګلاته پـــلا غلط سلوک اوداى ڵام ګورېن بې، حقیقت کوچه وطن او خلکه پلا غلط سلوک بوا شې.

افغانستان شرق، جنوب او شمال کوچه بو جنگل دارا. مه جنگل مېوا او بې مېوا موټه اوداى منجه ايوي شن او امه زندگي آنتې قسم قسم فايدا پولياگن. کودن گه مه جنگلنې بې پامي بې، حق او نا حق کړيک انن بن، چې فايدا منجاى پيګا.

جنگله دې وطنس آب او هاويى تصفيا بگا او زندگيس بو بکار محيطي منجېکه اچيى. مه جنگله کوچه برا، پاړيک او گا وړلېن بياگن او سسوي لوړکه اوداى تشانيس بو ضرورتي شره پولياگن.

امه وطنس جنگلي بو مېوا والا موټ، اخول پستا، جلغوزا، کويت، سبر او وري بو قسم موټه اوداى جپوي شن گه هر ساله صادراتنا بو گڼ ونټستا جوپيېکن. مي خاترې جنگلنا ننگا کېکي او تي اوداى سم نپا گورېک اما وظيفا او ملي وجيبان شې.کمې به حق نه دارا گه جنگلس الينې موټنستا کټدن. کوتي موټ گه مه جنگله کوچه بو ساله دې منا گڼ بتينچ، که تې بېخ آنتې ارا مچېمان او کتمان، بو ساله کوچه امکان نه دارا گه وري موټياليک مېنا جايستا درېدن.

که چودې کوته دليلي دې کوتي موټ جنگلی انن بگاتې، بايد تي جايه وري موټيالک آنچن بې،که يو ݪام عملي نه بې، بو رون اما جنگلن نيست، نابود او منجاى پياگن. کوتي ݪام گه کاو آخر ساله کوچه بتيک، جنگلنا بو گڼ ونټه منجاى پتيک. ابت ضرور شې گه جنگلنا انکستا پوړه درېمان او چې خلکنې، تي اوداى سم نپا گورېکس پندستا لړوېمان.

متنس موټي مقصدي :

امه وطنه بو جنگل موجود شن، جنگل وطن اقتصاد کوچه بو گـــڼ اهميت دارياگن. جنگل کنه سنا (محيط زيست) آنتـــې بـــو فايـــدا دارياگن. جنگلنا کټکي، چې فايدايه منجاى نيېي. امه وطنـــې چـــې خلک بايد جنگله بکار ننگا کدن گه وطنس گڼ سرمايي شې.

فعاليتېلا:

۱ – ياده کېکالي متنې دککه پړدن.

– ياده کېکالي متنې زور کېېدې پړدن.

– ياده کېکالي متنې ونتېان پړدن.

۲ – اکوړې لغتنا معنيي کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه يتېدا.

۱) موټ ۲) نيا ۳) تشان

اوکتېلا:

۳ – اېمه جنگله ارزش بارايه کو فکر دارېدا؟

– اي وطن آنتې جنگل کاو فايدا دارياگن؟

– که جنگل نه تن خلکنې کو نقصان پولا؟

– خلک بايد جنگله پلا کو سلوک داراتن؟

۴ - ياده کېکالي اکوړې جملايه پړدن او تانک منجه کدچال بن:

- یاده کېکالي تانک منجه مشورا کن او جنگله بارایه تانک نظرستا لړوېدن.
- یاده کېکالي جنگلنا نپیی کددن.
- یاده کېکالي جنگلنا انکستا نقصني کددن.
- یاده کېکالي متنس مفهومستا موتي اوسادي جبېدې کددن.

۵ - تانک کتابچایه کوچه لکدا:

- یاده کېکالي درسېس اول پرگرافي اي وري آنتې املا کدن.
- اي ورېس املستا غلطیا درېدن.
- یاده کېکالي اي لغت تانک خوشې دې انتخاب کن او جملایه یتېدن.

ارزیابی:

-آیا یاده کېکالې متنس املیی لکه بېکن؟
-آیا یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟
-آیا یاده کېکالې جنگنا اهمیتی پینکن؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالي که وري کوتي موتنا نامه یادیی تن، تانـــک کتابچایه کوچه لکن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

چدې منگل پړان

تړوک

هدف:

- یاده کېکالي مولان گه تړوک کدکې دې ازنا ایا، ازنا صحت شره بکار اثر دارا او متنس بکار پړیک او لکیک شې.
- تړوک کیس بیي اوریاگن؟
- خلک تړوک کو خاترې کدیاگن؟
- ایما کوتي تړوک یادو شې؟

اي سادا او اپړن آدمي بهلول گوشينگ پلا همسايا آييک.

اي دواس مه آدمي آنتې خط اېچ. کووات گه يو آدمي ســـواد نـــه داراييک. خط بهلول آنتې پړيک خاترې نېچان او کدکن:

ياشيخ! دو خواهش دارياگم؛ اول يو گه خطې پړه تا دېم، دو منگل يو گه خط محرم شې، پړيک دنه کړېنسې بند کيا گه نه اره يا.

متنس موټي مقصدي:

آدمي سادا او بې سواد آييک. خط لکيـــک او پړيـــک شـــره نـــه مولېگايک. بې سوادي مشکل خاترې خط پړيک آنتې احتياج آييک او وري يو گه بو سادا آييک. سه مي شره نه مولېگايک گه کمـــې خط پړگاتې تيس کاړ بند کېک آنتې ضرورت نه شي، سه هرومـــرو اربيي.

ياده کېکالېنا فعاليتېليی:

۱ – ياده کېکالي متنې دک دورېدې پړدن.

– ياده کېکالي وار وارېدې متنې اوبارا کنېدې پړدن.

– ياده کېکالي ټوکې پړدن او موټا معنستا کددن.

۲– اکوړې لغتنا معنیی کتاب فهرست کوچه لادا او جملایه کوچه یتېدا.

۱) اپړن ۲) همسایا ۳) گوشینگ

۳- اکوړې اوکتنې جواب ددا:

– سادا آدمي خط خول بهلول آنتې پړیک خاترې نېچان؟

– مه آدمیس گوشنگي کي گوشینگ پلا وکا آییک؟

– یو آدمي شیخ اودای کو خواهش دارگاییک؟

۴- یاده کېکالي اکوړې جملایه شره اگت کدن:

– یاده کېکالي ټوکې پړدن او شریی کدچال بن گه ټوک کو بارایه شې.

– یاده کېکالي دو ډلا شره ونتن بن. اي ډلا سواد اهمیت بارایه او وري ډلا بې سوادي ضرر بارایه تانک منجه مشورا کن او گر هـــر کوته ډلاس اي،اي یاده کېکالا صنف پوړه نظرستا کددن.

– یاده کېکالینا که کوتي وري ټوک یادیی تن واریدې صنف پوړه تستن او ټوک کددن.

۵ - کتابچایه کوچه لکدا:

- یاده کېکالي تړوکې کتاب روېدې تانک کتابچایه کوچه لکدن.
- یاده کېکالي متنې دو خط تانک خوشې دې اي وري آنتې امـــلا کدن.
- یاده کېکالي اي ورېس املستا غلطیا سم کدن.
- یاده کېکالي (سواد) لغتې جملایه یتېدن.

ارزیابی:

- یاده کېکالي متن بکار پړه بېچان؟
- یاده کېکالي متن بکار خطېدې لکه بېچان؟
- یاده کېکالي تړوکس مفهومي کده بېکن؟

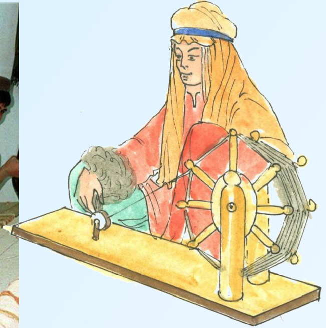
گوشنگې لاٚم:

بیی بایوي یاده کېکالي اي نونگي تړوک تانک کتابچایه کوچه لکن او وري دواس صنف کوچه پړدن.

پنجي منګل پړان

امه لامېس کسبګري

هدف:

– متنس بکار پړیک او لکیک، وطنې کسبګرنا ڵمېنستا اهمیــــت او ارزشستا پینکي او تبنې ګران انچېدې تاریک شې.

– دېوړي کسب کوچه کوتي ڵام شره پولګا؟
– دېوړ کوتي ټوټایه وبیګاچدن؟
– اېمه کوته کسبګره پینېدا؟

امه وطنه بو پوړه زمانا دې منا مختلف کسبگر اخول:

تشان، آیینگر، چاینک او پیالا شره بترا انکالا، خاشخاش، پاچ دانــــا، کونجد دانا اودای ابتدایی قسمېدې تیل کنکالا، ناور، دېوړ او وري ڵام کېگاییچ گه ابت به ایلای جایه کوچه ڵمه مصروف آین.

مه کسبگره کوچای اي دېوړ آس گه بو چیرې خلکنې ڵام او خــــدمت کیا.

پوړا دېوړ ټوټا (پاواک) چادر او پټو وپیگاییک. بو خلک اودای چــبلا جوپیگاینچ او بو کم پیسایه دې خلکنا مشکلي حل بگاییک.

کووات گه ابت فابریکا بو بینچ او سدوري ټوټا تولید بینچ، دېوړنا ڵمه به بند بیک.

دېوړان ابت کېولا څادر او پشمي پټو جوپیاگن. خلک مه پټویــه بــو میناېدی گورپیکن او زمستنې شریی تپوا وتېپکن.

دېوړي بو بکار کسب شې، مي خاترې گه خلکنې ټوټا جوپیاگن او تېنا مشکلستا حل کېپکن.خو اي اگت گه شریی باید افسوس کمان یو شې گه دېوړ کووات گه خلکنې گڼ خدمت کیا، خلکه منجه تخل گڼ مقام نه دارگا او خلک تېنې بو اکوړې مقام قایل بوي آین.

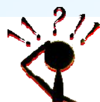
دېوړ او چې وري کسبگر احترمس وړي آین، مي خاترې گــه تــه اي کسبس خاوندني آین او مه کسب واسطایدې خلکنا مشکلي حل بگـــا.

مي بجای گه خلک کسبگرنې کم آنچېدې نه تارن، درکار شې گه تېنا

مقامي جامعاکوچه اوړي او احترام آنچېدې لشدن. اخول حدیث شریف کوچه گه مرېوا شې.
(الکاسب الحبیب الله) کسب گر الله ﷻ س دوستي آس.

متنس موټي مقصدي:

کسبگر امه خلکنې بو با ارزش ڵام کاگن، او خلکنا مشکلي حـــل کېیکن.
خلک باید تېنې کم آنچېدې مه تارن او تېنې احترام قایل بن. خـــول گه کسبگر الله ﷻ س دوستنې آین.

فعالیتېلا:

۱– یاده کېکالي متنې دککه پړدن.
– یاده کېکالي متنې ونتېان اوبارا کنېدې پړدن.
– یاده کېکالي مشکل لغته پړدن او معنا کدن.
۲– اکوړې لغته معنا او گر جملایه کوچه یتېدا. لغتنا معنیی کتـــاب فهرست کوچه لادا.

۱) دېوړ ۲) چېلا ۳) چیرې

۳- اوکتنې جواب ددا:

– کسبگر خول احترمس وړي آین؟
– دېوړ کو وییگا؟

- که کسبگرنه تنای کو بگاییک ؟

۴- یاده کېکالي کدچال بن:

- یاده کېکالي کدن گه دېوړکووات کسبگرآس؟
- یاده کېکالي کدن گه دېوړ کو وېیگا؟
- یاده کېکالي دو ډلا بن، تانک منجه مشورا کن او دېوړ بارایـــه خلکنا بیي او مچ نظر بارایه اگت کدن.

۵- کتابچایه کوچه لکدا:

- یاده کېکالي اول پره گرافې کتاب روېدې تانک کتابچایه کوچه لکدن.
- یاده کېکالي امه جملای (دېوړي بو بکارکسب شې، مي خاترې گه خلکنی ټوټا جوییاگن) اي ورې آنتې املاکدن.
- اي ورېس املستا غلطیا درېدن.
- یاده کېکالي (پاواک) لغتې جملایه یتېدن.

ارزیابی:

- یاده کېکالي متن بکار پړه بېچان؟
- یاده کېکالي متن بکار خطېدې لکه بېچان؟
- یاده کېکالي لامای کسبگرنا نامه کده بېچین؟

کورنۍ دنده:

یاده کېکالي چې کسبگرنا نامه کتابچایه کوچه لکدن او وري دواس تانک لړیکالا آنتې لړویدن.

شوړ منگل پړان

مکرجن شیالوکا

هدف:

یاده کېکالي پړان مفهوم شره مولان، متنې بکار پړتا او لکتـــا بـــادن او متنې نونگي لغته یاده کدن.

– شیالوکا کووات جناور آس؟

– شیالوکا گوشنگې حیوان آس یا دشتای؟

– که شیالوکا پوړه کوتي کوریي یا بانگا ایک، کو سلوک ملتني کېگا؟

کدیاگن گه اي مکرجن شیال اېرگاییک گه اي بې دفاع او بې ضـــرر گونگوشتکې تانک مکر او فریبې دې آنشېدن او ادن.
گونگوشتک باغې کوچه گرگاچ او تانک جانستا مېوا او دانا یـــه دې سېر کېگاچ.

کودن گه شیالوکای گونگو شـــتک لـــشچان، جانـــه دک درېکـــن، گونگوشتک بې خبر، میدې گه شیالوکای چل جیچان، شیالوکا آنتـــې وکا بچ، الي دنه شیالو کای چاټ کېکن او گونگوشتک دوره درېچان.
بېچارا گونگوشتک حیران او وار خطا گه مه مکار او ظـــالم شـــیالوکا اودای کووات جانه یلا کدن.
گونگوشتکې تانک عقل اودای لٙام گورېکن او شیالوکا آنتې کـــدکن: توگه یاو گڼ شکار کېکې، تبنه آنتې درکار شې گه الله ﷻ س شکري ادا کیا. بې عقل شیال مه اگتبدې بلیک، دوره لوسبکن گه الله ﷻ س شکري ادا کدن، یه دنه گونگوشتک دوریا پرنگچ او اوباري موټ شره نبچ او شیالو کا آنتې کدکن: ته بو نا پرجوا شیالوکا آی گه نعمـــت لا ابوای نه شې او شکر کنگې.

متنس موټې مقصدي:

قصا مکرجن شیالوکا او بې ضرر گونگوشتک بارایه شې، مکر او حیلا کاو مچ شې، صداقت او بې ضرري کاو بکار لٙام شې.

فعالیتېلا:

۱– یاده کېکالي درسي دک دورېدې پړدن.

– یاده کېکالي درسبس جملینستا لړېکالا پلا اکتهو تکرار کدن.

– اي یاده کېکالا شیالوکاس مکرستا بارایه اگت کدې.

- وري یاده کېکالا ګونګوشتکس صداقت او تیس فکر کېک بارایه اګت کدې.

۲- مترادف کلمایه پېندا.

حېلا، مکر، حېران، دریان، شیالوکا، ګونګوشتک، شکر، منیک.

- دو حرف ګه اوړ او اکوړ جبڼ بیاګن (:) تېس معنیی کو شې؟
- کوتي کلما ګه سوالیا جوپیاګن ته کلمایه پیداکدا.

۳- اوکتېلا:

- شیالوکای خول تانک جانه لوا وایویی ایک؟
- مکرجن شیالوکا درسې اودای اېمه کو مطلب ګورېکو؟
- ګونګوشتک کو رقمېدې شیالوکا دورې اودای پرنګچ؟
- نعمت اول اېن بګا یا شکر اول کنن بګا؟

۴- یاده کېکالي اګت کدن:

صنف دو ونتې شره ونتڼ بن.

اي ډلا شیالوکا او وري ډلا ګونګوشتک بارایه اګت کدن او دوینا بکار او ناکار خصوصیته بیان کدا.

۵ - تانک کتابچایه کوچه لکدا:

صنف دو حصا شره ونتن بن.

اي ډلا شیالوکا مکر او فرېب او وري ډلا گونگوشتکس عقـــل او تدبیر بارایه،کاو خط تانک کتابچایه کوچه لکن.

دویه ډلا تانک املستا تبادلا او تي اصلاح کدن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالې متن پړه بېچان؟
- آیا یاده کېکالې متن کوچای مشکل لغتنې جملا جوېې بېچین؟
- آیا یاده کېکالې گونگوشتک او شیالوکاس قصیی تانک جبېـــدې کده بېچان؟

گوشنگې ڵام:

- یاده کېکالېناکه کوتي وري قصایادي تې، کتابچایه کوچه لکدن.

که چودې تانکې یادیی نه تې، گوشینگ ورې اودای اوکت کې او ته قصای تانک کتابچایه لکدن او وري دواس تانک همصنفېننې اربوېدن.

ستیومنگل پړان

متلیلا

هدف:

– یاده کېکالي متنې بکار پړه او لکه بادن، متلنا معنا او مفهوم شره مولان او یتېکستا جایه پیندن.

– خول خلک اگته کوچه متل کدیاگن؟

– ایما متل خوشو آلیاگن؟

– اکوړې متل کو بارایه شن؟

۱– واړ تانک جایه گران شې.

۲– شوړینگ گه نه لشې نه غېکې.

۳– پوړا پاته، خو پچبل به تاراته.

۴– پړکم جا، پړکې جام.

۵– پوې شرای اوریک، آسک شره نیک.

٦– مهمنس کو پوړیی جا، کو عذري که.

۷– سېمه سات، سېمه مسلات.

۸– تال ته اوبارا، سانگ گه ککړا.

۹– تانک عملی، پنده یارنی.

۱۰– اړموړوا دې انگ موړوا بیی آس.

متنس موټي مقصدي:

متل شفاهي ادبياتس اي ونته شې، ګه هر کوته متلس يتېکستا جـــاى معلوم شې. خلک متله اي موضوعس اثبتستا خاترې کديکن.

ياده کېکالېنا فعاليتېلى:

١- ياده کېکالي متله دک دورېدې پړدن.

- ياده کېکالي متله ونټتان اوبارا کنېدې پړدن.
- ياده کېکالي متله پړدن او مفهومستا کددن.

٢- ياده کېکالي اکوړې لغتنا معنيى کتاب فهرست کوچـــه لاډن او جملايه يتېدن.

١) پچبل ٢) پړيک ٣) سانګ

٣-ياده کېکالي سره کدچال بن:

- ياده کېکالي متله شره اګت کدن.
- ياده کېکالي اوته متل ګه تانک آيي ببايه اوداى ياده کېچين، تي صنف کوچه مرېدن.
- ياده کېکالي تانک منجه متله بارايه مشورا کن او تي بارايه اګت کدن.

۴- یاده کېکالي تانک کتابچایه کوچه لکدن:

– یاده کېکالي کتاب کوچای چار متله تانک کتابچایه کوچه لکدن.

– یاده کېکالي دو متل تانک جانای کتابچایه کوچه لکن.

– یاده کېکالي اي متل اي وري آنتې املا کدن.

– یاده کېکالي اي ورېس املستا سم کدن.

ارزیابی:

– آیا یاده کېکالي متني بکار پرِه بېیکن؟

– آیا یاده کېکالي متنس املیی لکه بېیکن؟

– آیا یاده کېکالي متلنا یتېکستا جایه پینه بېکن؟

– آیا یاده کېکالي کوتي نونګي متل کده بېچان؟

ګوشنګې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالي دو نونګي متل تانک کتابچایه لکن او اکالي دواس صنف کوچه پرِدن.

اشتیو منگل پړان

امه افغانان آیس

هدف:

– یاده کېکالي افغانیت او وطن بیی بایینیس روحیي جانې کوچه تقویا کدن، متنس مفهوم شره مولان، متنې بکار خطبېدي لکه او پړه بادن.

۱– اېمه وطنس نامه کو شې؟

۲– کمې گه افغانستنه زندگي کاگن ته که آین؟

۳– کمې گه بېگانا نپایدې وطنه ڵام کیا، سه کو آس؟

افغانستان افغاننا وطني شې. هر کمې گه افغانستني آس افغان آس. چې افغانان وظيفا دارياگن گه اکتو وطنستا آباد کدن او دشمنستا مقابلايــه اي آست تستن. افغاننا مختلف نامه شره ونتکي، نفاق وېک دې اوړتا وري کومې نه شې. که چودې افغانان قوم او قبيلايه، جبه او مـــذهب شره ونتن بن او هر کمې کېولا تانک قوم بارايه فکرکن، مي اودای اما دشمنن فايدا گورياگن او کوشش کاگن گه افغاننه اي ورې پلا دشمن کدن. هر کمې گه افغانستنه هر قوم، قبيلا، جب، دين او مذهبه زندگې کيا، وطن پوره برابر او مشترک مسووليت دارا. ميسي خـــاترې چـــې اودای پوړا امنې افغان بيک اساسي اهميت دارگا او تي پـــشکن وري شيلا. مي دې اوړتا کېتا نه بېمان گه وري فکر کمان. کمې گه پرايـــا نپايه لاْم کيا، سه نه بيا کېتا گه جانې شره افغنس نامه جادن افغـــاننې درکار شې گه دشمن اگتنې کاړ نه جان، لېونگري او ايگري پندېـــدې تانک وطن ننگا کېک او آبادي بارايه فکر کن.

متنس موټي مقصدي:

افغاننا وطني افغانستان شې، هر افغان تانک وطن ننگا کېک بارايـــه مسووليت دارا گه تي آباد کېک کوچه کوشـــش کـــې او دشـــمن مقابلايه وطن اودای دفاع کې.

فعاليتېلا:

۱- ياده کېکالي متنې دککه پړدن.

- ياده کېکالي متنې ونتپان اوړې اوزېدې پړدن.
- ياده کېکالي متنس مشکل لغتي پړدن.
- ياده کېکالي متنې پړدن او مفهومستا سادي جبېدې کددن.

۲- اکوړې لغتنا معنيی کتاب فهرست کوچه لادا او جملايه يتېدا.

۱) اکتپو
۲) کېولا
۳) پرايا

۳- ياده کېکالي اي ورې پلا اگت کدن:

- ياده کېکالي افغاننه مسووليت بارايه اگت کدن.
- ياده کېکالي کدن گه افغانستنس ننگا کېکي خول بو ضرور شې؟
- ياده کېکالي دو ډلا بن،اي ډلا افغاننـــا دوســـتان او وري ډلا افغاننا دشمننه بارايه کدچال بن.

۴– افغاننه بارايه کاو خط تانک کتابچايه کوچه لکدا.

– ياده کېکالي متنس اي ونته اي وري آنتې املا کدن.

– افغاننه بارايه اي موټا مقالا تانک کتابچايه لکن.

– ياده کېکالي (نپا) لغتې جملايه يتېدن.

ارزيابی:

آيا ياده کېکالي متن بکار پړه بېچان؟

آيا ياده کېکالي متن بکار لکه بېچان؟

ياده کېکالي متنس مشکل لغتنې جملا جوېې بېچين؟

آيا ياده کېکالي متن مفهوم شره مولېکن؟

گوشنگي ڵام:

ياده کېکالي متن ارتبطه موټا مقالا لکن او وري دواس صنف کوچه پړدن.

اما وطنن

هدف:

یاده کېکالي متنې بکار پړه او لکه بادن، نونګي لغته یاده کدن، تانـــک وطنې دارېلایه او ماله بارایه معلومات پیدا کن.

۱- دارېلا کوچک اودای جوپوي شن؟

۲- ابمه ګوشینګ آنتې وکا دار شن؟

۳- ابمه کودن داره کوچې لاْم خاترې پیوي آیدا؟

امه چې پینېمان گه امه گران وطن کوچه بو دارېلا موجود شن، مه داره کوچه رقم رقم شیلاینا کانه، قسم قسم موټنا جنگلي او دمنستا کوچه هر رقم بوتا او گانس موجود شې، گه وري فایدستا پلا اي فایدیی یـــو شې گه بو رقم رقم مال کوچیی تغذیا او وړیاگن.

اما پشهیي قومن گه بویره دارېلایه دمنه کوچه زندگي داریاگن او تانک اقتصادستا مال او مالداري دې پوړا نبیکن، تېنا ماله مبسه داره کوچـــه چریاگن او بوتا او گانسستا اودای تغذیا کاگن.

مه خلک گا، گولانگ، برتیک او چنگرېک رشیاگن، گولانگ اودای سانگې قلبا خاترې ڵام گوریاگن، گا او چنگرېـــک گوشـــنگنې شـــیر دبیکن. پوگال شیر اودای جغرات، شاپل، قروت او کرړو جوپیاگن گه هم تانکې کتخ خاترې اودای ڵام گوریاگن او هم بو ونتېـــستا بـــازره لگنیکن او گوشنگستا بو مصرفستا الي پندبدې پورا کبیکن.

چاروایه اودای حاصل گورېک کوچه بو مادا رول داریاگن او بو ڵمبېلا تې گرای تنظیم بیاگن.

متنس موټي مقصدي:

دارېلایه کوچه چاروانیا ننگا کبکي، تې اودای حاصل گورېک او تـــي شره روزمرا زندگیس پوړا نبکي شې.

فعالیتېلا:

۱- یاده کېکالي درسي دک دورېدي پړدن.

- یاده کېکالي نونگي جملایه لړیکالا پلا اي جاي تکرار کدن.

- یاده کېکالي متني اوبارا کنېدي، وار، وارېدي پړدن.

۲ - اکوړي لغتېلایه معنا او جملایه کوچه اچدا:

- گانس –گران– تغذیا

۳- اکوړي اوکتني جواب ددا.

- درس کو بارایه شي؟

- چاروایه اودای کوتي محصول استه اېگا؟

- کوتي چاروا چیر دېگا؟

اکوړي لْه جملایه اودای اي جملای نشاني کدا او تانک کتابچایــــه کوچه لکدا.

- دار داره کالا، مهمان دیکالا، چاروا ننگا کېکالا.

اکوړي متضاد کلمایه پیندا.

- ایک،ابت هوني، پیک، گڼ، چنتي، وېل، خوشــــال، پوړهـــوني، دواس، خپا

۴- یاده کېکالي شریی اګت کدن:

یاده کېکالي ڵـه ډلایه شره ونتېن بن، اي ډلا جنګلنا کړکنستا نامـــه ګوردن.

وري ډلا ګوشنګېي مالنا نامه ګوردن.

ڵمنګل ډلا کوتي حاصل ګه ګا او ګولانګ اودای ګورېن بګا نامـــه اوچېدن.

۵- تانک کتابچایه کوچه لکدا:

- یاده کېکالي درسېس اول ڵـه خطېلایه تانک کتابچایـــه کوچـــه بکارخطېدېي لکدن.
- یاده کېکالي اي وري آنتېي دو خط املا کدن، اي ورېس املیـــی اصلاح کدن.

ارزیابی:

- آیا یاده کېکالي متنېي بکار پړه بېیکن؟
- آیا یاده کېکالي متنس املیی لکه بېیکن؟
- آیا یاده کېکالي امه وطنېي حیوانتنا نامه ګورېي بېکن؟

ګوشنګي وظيفا:

– بو بيی بايوي او تکړي ياده کېکالې! کــوتي چــاروا ګــه اېمــه ګوشينګ ننګا کېووآن، نامه تانک کتابچايه کوچه لکدا او اکــالي دواس صنف کوچه پړدا.

شاپل

هدف:

- یاده کېکالي شاپل جوپېک شره مولان او تیس اقتصادي اهمیتـــستا درک کدن.

متنې بکار پړه، لکه بادن او نونگي کلمایه معنا شره مولان.

- شاپلس وري نامېلیي کوتي شن؟
- شاپل کي اودای جوپېن بگا؟
- شاپل صحت آنتې کاو مفید شې؟

شاپل اي قوي غذا شې گه امه وطنه مالدار خلک چیــر او دای، ابتــدایي شکلېدي جوپېیکن. کودن گه شیر گاپې اودای گورېکن، شیرگرم حالــت کوچه ملتني، اوسه مایا گه پوړاتې تیار او جپوا شې، تعــین بــوا اندازایــه

کوچیی واییکن او ظرفې ایکه گرم جایه جېیکن. دو ساعت آپېت شیر اخول جغرات کوی بجوا تگا، گر تي لم انگار شره جېیکن او قاشق یا استېدې لم لم شاپلې ورگستا اودای جدا کېیکن،کودن گه شاپل اکتو بیک، ایکه خاص چپړک یا جالي کوچه واییکن گه ورگي اودای پل بې. کودن گــه ورگــي اودای جدا بیک، چگي یا شبلړکي دې تلم تلم کېیکن. لون شریی وایاگن او اي یا دو دواس پتای شاپل اېک آنتې تیار بگا.

خلک مي خاترې گه شاپلې بو چیر ننگا کدن، لوپکوا ورگې کوچه بو لون وایاگن او ایکه گڼ چاتې یا کوتي وري ظرفې کوچه شاپلې کوچیی واییکن، یو شاپل کاو مای، حتی اي سال جا به لونې واسطایدې بکار ننگا بگا.

ایلای خلک شاپل پلا تیس ورگي گه تي آنتې (شاپل ورگ) کدیاگن اییکن. امېمخول شاپل جوپېک گالایه گه کوتي ورگ اودای جدا بگا، تــي آنتــې (ایله پیت) کدیاگن گه سه به اېن بگا.

امه وطنه دوراړ منطقایه کوچه گه شاپل جو پېکس وسایلی موجود نه شــن، خلک غیر فني او ابتدایی شکلېدې شاپل جوپیاگن او لونې زورېدې بو چیر ننگا کییکن، خو ابت شاره کوچه شاپل اساسي او فني طورېدې جوپېن بگا. تي کوچه لون او وري مواد معین اندازایه واین بیاگن او مخصوص قــوطې کوچه جای په جای کېیکن گه بو دنې جا بکار او استفاداس وړي تگا.

شاپل آنتې ایلای خلک، کراړک، لپا، ختک او میلان به کدیاگن.

متنس موټي مقصدي:

شاپل اي صحي غذا شي او امه وطني مالدار خلکنا اقتصادستا ګڼ ونته جوپيي. خو ابت جا دوراړ جايه کوچه شاپل غير فني طورېدي جـــوپين بګا او منظم بازار نه دارګا.

۱ - ياده کېکالېنافعاليتېلی:

- ياده کېکالي درسي دک دورېدي پړدن.
- ياده کېکالي جملايه معلم صاحب پلا اکتهو تکرار کدن.

۲ - اکوړي لغتېلايه معنا او جملايه کوچه استعمال کدا:

- شاپل– ترږم – ننګا

۳ - اوکتنې جواب ددا:

- درس کو بارايه شي؟
- شاپل کوچه لون خول بو واين بګا؟
- شاپل مالدار خلکه اقتصاد کوچه کاو رول دارګا؟
- آيا شاپل فني شکلېدي به جوپګا؟
- خلک تانک شاپلستا بو دن ننګا کېک خاتري بايد کو کن؟
- امه وطن کوچه شاپل غير فني قسمېدي جوپين بګا او کـــه فنـــي شکلېدي؟

– کوتي شاپل بکار شاپل تگا؟

۵ - اگت کدا:

اي صنف ڵه ډلايه شره ونتېن بدا.

اي ډلا چير شره اگت کدا.

وري ډلا لونپ شره اگت کدا.

ڵمنگل ډلا وري کوتي مواد گه شاپل کوچه يتېن باگن اگت کدا.

۶ - کتابچايه کوچه لکدا:

۱– خالي جايه مناسب کلمايه دې پوردا او تانک کتابچايه کوچـــه لکدا.

امه .... دوراړ .... کوچه گه .... وسايلي

موجود .... خلک .... او .... ابتـــدايي

....

شاپل .... او لونپ .... بو .... ننگا کپيکن

.... خو شاره .... شاپل .... طورېـــدې

.... بگا.

– متن کوچای دو جملا مشقي او بکار خطېدې لکدا.

– لکنې تانک منجه اي ورې پلا تبادلا کدا او اي ورېـــس غلطيـــا درېدا.

ارزيابی:

- آیا یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟
- آیا یاده کېکالې متنس املیی سم که لککن؟
- آیا یاده کېکالې شاپلس جوپېکستا بارایه اگت کده بېچین؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالې! اېمه اوته موادنا نامه کتابچایه کوچه لکدا گه گایېس شیرستا اودای جوپېن بیاگن.

وستو اي منگل پڕان

گوماڼا

هدف:

یاده کېکالي متنې بکار پڕه او لکه بادن، نونگي کلمایه پېندن. طبیعـــت بارایه معلومات استه اچن او نباتات اهمیت شره مولان.

– گوماڼا کي لشچین، کووات شکل داریاگن؟

– گوماڼا کوته فصله پیدا بیاگن؟

– اېمه کودن گوماڼا اېوو شن؟

گوماڼا (زمین پې) اي بو فایدا دارکالا نبات شې، گه انسانان اودای هم سسوي او هم تازي ڵام گوریاگن، گوماڼا اکثر باره پیدا بیاگن او خلک

تازي لديكن. كوته جايه كوچه گه بو پيدا بياگن، خلک سسلپيکن او بو اوړې قيمتېدې لکنيکن.

كووات گه گوماڼاينا وري نامه سنگېس پې شې، اخول پې کوی قـــوي مواد دارگا او صحت آنتې بو فايدا پولېگا.

گوماڼا له قسم شن:

۱– اوته گوماڼا گه رنگه شامېک تگا، تېنې دېوانا گوماڼا كدياگن، مـــه قسم گوماڼايه خلک نه اپيکن.

۲– اوته گوماڼا گه رنگه شلېک رنگې آنتې وکا تگا او پتيی گڼ تياگن، ته گوماڼايه خلک هم تازي او هم سسوي پچلپيکن.

۳– اوته گوماڼا گه بو اندازايدې دارېلايه كوچه البنې بياگن، مه گوشي گوماڼا نامېدې به ياده بياگن.

ڵه منگل قسم گوماڼا چې کوچه اصل او قيمتي گوماڼا شن.

گوماڼاينا سوداگري، زيات مېسه گوماڼايه خوش کپيکن او بو زيات ملې دې گورپيکن.

گوماڼا انوخل نبات شې گه ريشا نه دارگا، ورگې آنتې ياو ضرورتي نه شې او كاو دوسه كوچه سنگې اوداى كنا نياگن.

متنس موتي مقصدي:

گوماڼا اي مفيد نبات شې، امه وطنه بو پيدا بگا، خلک تـــي تـــازي او سسوي لديکن، سسوي گوماڼايه خلک اوړې قېمتې دې لکنيکن.

۲ - فعاليتېلا:

- ياده کېکالي متنې دک دورېدی پړدن.
- ياده کېکالي درسس نونگي جملايه معلم صاحب پلا اکتږ تکرار کدن.
- ياده کېکالي معلم صاحب پلا اکتږ اوته جايلايه لشدن گـــه تـــي کوچه گوماڼا يا زمېنس پې پيدا بگا.

۳ - اوکتنې جواب ددا:

- گوماڼا کوتي موسم کوچه زمېن اودای نياگن؟
- گوماڼا کاو قسم شن؟
- گوماڼا کوتي جايه الېني بياگن؟
- گوماڼا نبات شې او که وري شی؟

۴- یاده کېکالي اګت کدن:

– صنفس یاده کېکالیا ڵـه ډلایه شره ونتۍ بن، هر ډلا اي اي رقــم ګوماڼایه شره جدا، جدا اګت کن.

– یاده کېکالي وري نباتته بارایه تانک منجه مشورا کن او ګر تانک نظرستا صنف پوړه کددن.

۵- تانک کتابچایه کوچه لکدا:

– یاده کېکالي متنس چار خط اي وري آنتې املا کدن.

– یاده کېکالي اي وریس املي اصلاح کدن.

– یاده کېکالي اکوړې لغته معنا اوجملایه کوچه یتېدن:

۱– زمین پې ۲– الیني ۳– مل

ارزیابی:

–آیا یاده کېکالې متن صحیح پړه بېچان؟

– آیا یاده کېکالې متنس املیی بکار لکه بېکن؟

–آیا یاده کېکالې ګوماڼا پینکن؟

–آیا یاده کېکالې ګوماڼا فایدا بارایه اګت کده بېچین؟

ګوشنګې ڵام:

یاده کېکالي ګوماڼایه بارایه تحقیــق کــن او اکــالي دواس تانــک معلومتستا صنف کوچه کددن.

بشرس گنٖ خدمتگار

هدف:

- یاده کېکالېنا عالمنه او مولېکالې پلا آشنایي او تې ڵمه اهمیت شره مولېک، متنس نونگې لغتنا یاده کېکي، بکار خطېدې لکیک او پڑکي شې.
- ایمه برقې پېنبدا؟
- برق اودای کوتې ڵام گورېن بگا؟
- برقېدې زندگیس ڵمه کاو آسان بیاگن؟

علم الله ﷻ س گڼ نعمتي شې، گه علم برکتې دې انسانان بو گڼ گڼ مقامنې پولتینچ او تانک مولښي برکتې دې، انوخل بشر آنتې خـــدمتېلا کییچین گه چېکه انسانان اودای تمام عمر فایدا گوریاگن اخول: رادیو، تلویزیون، ټایپ، تیلفون، مبایل، موټر، جهاز او وري، گه مې کوچای بو شیلا برقه واسطایدې چالان بیاگن،که برق نه تې، مه شیه اودای بالکل ڵام گورېن نه بگا.

اوړې اوچېوي شیه دې اوړتا، برق اودای گوشنگ لـــوش کېـــک او پچلیک خاترې به ڵام گورېن بگا.
مي دې معلوم بگا گه برق انسان زندگي کوچه بو رول دارا او بو شیلا برقې واسطایدې شره پولیاگن.
امنې ضرور شې گه وري گڼ گڼ عالمنه منجای اي عالم گـــه برقـــې کشف کېکې دې، خلکنې بو گڼ خدمت کیکن پینمان، سه امریکـــایي عالم (ادیسن) نام دارا گه تانک مولښي او خدمتې دې خلکنا زنـــدگیا آرام کیچان.

مه عالمان کودن به منجای نه پیاگن او مدام خلکه منجه زندي آین.

متنس موتي مقصدي:

برق انسان زندگي کوچه مهم شيې، بو وسايل برقيې دېِ شاړوي شن، گوشينگ او شار برقيې دېِ لوش شن.

(اديسن) گه برقس جوپيکاليي آس، خلکنيې بو گڼ خدمتگار نامېدېِ پينن بوا آس.

ياده کېکالېنا فعاليتېلې:

۱– ياده کېکالي متنيې دک دورېدېِ پړدن.

– ياده کېکالي متنيې ونتېا اوبارا کنېدېِ پړدن.

– ياده کېکالي نونگي لغته پړدن.

۲– بيي بايوي ياده کېکالېِ! اکوړېِ لغتنا معنيي کتاب آخر ونتېه لغته فهرست کوچه لادا او جملايه يتېدا.

۱) لوش ۲) عالم ۳) مولېني

۳– ياده کېکالي تانک منجه مشورا کن او عالمنه ڵمه بارايه اگـــت کدن.

– ياده کېکالي مهم شيلا گه عالمنه جوپيچين، تــه شـــيلاينا نامــه گوردن.

– ياده کېکالي کدن گه برق کي جوپيچان؟

– ياده کېکالي اي ورېِ پلا کدچال بن او برقس فايديي کددن.

۴– یاده کېکالي دو جملا تانک خوشي دي کتاب روېدي تانـــک کتابچایه کوچه لکن.

– یاده کېکالي متنس اوته ونتهستا اي وري آنتي املا مرېدن گه نــن پړویی شي.

– یاده کېکالي (برق) لغت آنتي جملا جوپېن.

– یاده کېکالي برق جوپېکالاس نامه تانک کتابچایه کوچه لکدن او اي ورېس لکنستا سم کدن.

ارزیابی:

–آیا یاده کېکالي متني بکار پړه بېیکن؟

–آیا یاده کېکالي متنس املیی سم لکه بېیکن؟

–آیا یاده کېکالي برقېس وسایلنستا نامه گوري بېکن؟

–آیا یاده کېکالي برقېس کشف کېکالیی پېنکن؟

گوشنگي ټلام:

بیی بایوي یاده کېکالي اوته شینا نامه کتابچایه کوچه لکدن گه برقي دي چالان بیاگن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

وستوڵه منگل پڕان

جرگا

هدف:

یاده کېکالي متنې بکار پړه او لکه بادن، نونگي کلمایه یاده کې بادن او امه وطنس تاریخي او عنعنوي جرگایه پلا آشنایي پیدا کن.

- جرگا کي آنتې کدن بگا؟
- اېمه لامه کوتي مشکل، کودن جرگایدې حل بتیک؟
- آیا خلکه منجه مشکل خاترې جرگا بکار شن؟

امه وطنه جرگا پوړه هونا وونا او رواج شي.
امه وطني خلک بو قومي، وطني، لامېس او گوشنگنا ډېنیا او جنجــالي جرگایه دي حل او فصل کېیکن.
کودن گه دولت کوچه کوتي گڼ مشکل موجود تــې، چــې وطنــې مولیکالي خلک مرکز کوچه لړو بیاگن، کاو دواس اگــت او بحــث آپېت، اي حلس پنده پیدا او مشکل حل بگا.
امېمخول که چودې کوته پوگاله یا قوم منجه کوتي ډېني تې، ڵـي منطقا تې شلداړان سره لړو بیاگن او ته قومه یا پوگاله منجه خیر اېړني کاگن او مسلای حل کېیکن.
جرگا کېکالي اوته خلکه کوچای انتخاب بیــاگن گــه مولېکــالي او تجرباوالا تن او دویه تلنه کوچه، کوتي بل به رابطا نه داراتن او بالکــل بې طرف خلک تن.
ته خلک دویه جانبه اودای اختیارې گورېیکن او انوخل قضاوت کاگن گه دویه جانبنا تي کوچه خیر او فایدیی تې او هم جنجال او ډېنیا حــل بې.
خوشالي دې کده بېمان گه یو وونا کېولا افغانستان کوچه شې او وري وطنه کوچه یاو رواج نه دارگا.

متنس موټي مقصدي:

جرگا مولېکالي او شلدا ړننا اوته پېني آنتي کدن بگا گه دو تلنه گـــرای خير او آرامي ابړن او خلکنا مشکلي حل کدن. جرگایه اوتـــه خلـــک شرکت کاگن گه قوم او خلکه کوچه نفوذ او عزت داراتن او خلـــک تېنا اگتنستا اوداى وتېا نه بياتن.

فعاليتپلا:

١- ياده کېکالي متنې دک دوربدې پړدن.

- ياده کېکالي جملايه معلم صاحب پلا تکرار کدن.
- کاو جن ياده کېکالي جرگاس نقشي صنف کوچه ادا کدن او دو جن گه تانک منجه دعوا دارياگن دو ياده کېکالي تېنا نقشي صنف کوچه تمثيل کدن.

٢ - اکوړې لغتپلايه معنا او جملايه کوچه استعمال کدا:

- وونا – شلداړان – لړو

٣ - اوکتني جواب ددا:

- درس کو بارايه شي؟
- جرگا کوتي وخت او کوتي حالت کوچه جوپين بگا؟
- دپني او جنجلس حلستا پنده کوتي شي؟

- کوتي جن جرگا کېتا بیاگن؟
- جرگا کي آنتيڼ کدن بگا؟
- امه وطن کوچه گڼ جرگا کودنه جوپېن بگا؟
- خلک ډېني او جنجالي کي واسطايدي حل کپيکن؟

۵ - تانک منجه اگت کدا:

یاده کېکالي دو ډلایه کوچه جرگا بارایه اگت کن، مه دو ډلایه اودای اي، اي جن گروپه نمایندگي دي صنف پوړه تستن او نظرستا کددن.

٦- مه متني تانک کتابچایه کوچه تکمیل کدا.

- جرگا کېکالي اوته خلکه اودای انتخاب بیاگن

....

....

....

....

....

- ته خلک دویه جانبه اودای اختیاري گورپیکن

....

....

....

.... جنجال او ډېنیا حل بي.

– یاده کېکالي متن کوچاى دو خط اي وري آنتې املا کدن او اي وریس املیی اصلاح کدن.

ارزیابی:

–آیا یاده کېکالي متن بکار پرړه بېچان؟

–آیا یاده کېکالي متنس املیی بکار لکه بېکن؟

–آیا یاده کېکالي جرگاس اهمیتي پېنکن؟

–آیا یاده کېکالي متنس مفهومي کده بېکن؟

گوشنگې ڵام:

– جرگا وطن او خلکنې کو فایدا دارا؟

یو اوسه اوکت شې گه جوابستا پنج خطه کوچه تانک کتابچایه کوچه لکدا او اکالي دواس صنف پورړه پرړدا.

وستو چارمنگل پړان

وستل

هدف:

یاده کېکالي متنې پړه او لکه بادن، نونگي کلمایه یاده کدن.

وطنې وونا او وستل پلا اېلن.

- وستل کي آنتي کدن بگا؟
- وستل کوچه خلک کو خاترې لړو بیاگن؟
- اېمه لامه یا منطقایه وستل شې؟

لامې منجاى خلكنا لړو بكستا جاى گه خلک تي كوچه جرگا او مركا كياتن وستل كدن بگا.

وستل كوتي شخصي ملكيت نه، بلكې چې لامېس اكتو ملكيتي شې او هر كمې كېتابيا گه ڵدې تانک جرگا او مركـــا خـــاترې لـــړو بـــن او مشكلستا حل كدن.

وستل انوخل جاى شې گه كوچيى كاټ او فـــرش وېـــن نـــه بگـــا او مخصوص واړ او لوړيک چوكي جايه وېوي شن او خلک دواسه شريى نياگن او تانک اگتېلايه كېيكن.

پوړه دنه كوچه گه خلكنا اقتصادي حالتي بو نشوا تگايک، وستل بـــو اهميت دارگايک، خو ابت هر پوگال كوشش كيا گه تانـــک مهمنـــه خاترې اي خاص دېرا يا حجرا جو پې او نېک او بحث خـــاترې اوداى ڵام گورې.

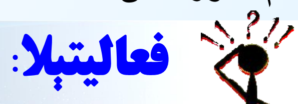
كووات گه افغانان مهمنې بيى باييكن او ابړياگن گه تيس بكار قـــدر او عزتي بې، مي خاترې خلكه وستل، دېرا او حجرايه شره بدل كبويا شن.

حجرا (مهمانخانا) كوچه خلک كاټ او فرش واياگن او كـــودن گـــه مهمان پيش بيک، تيار جايې وېوا تگا او مهماندار كوته مـــشكل پـــلا

دورندور نه بگا. گوشینگوالا کې بیا گه مهمنس بکار عزتي او قـــدري کې او مهمنې خوشحالي دې رخصت کدن.

متنس موتي مقصدي:

یاده کېکالي وستلي پیندن، تي اوداى ڵام گورېک بارایه معلومات پیدا کن، مي شره مولان گه دنې وتيک پلا وستل بجاى خلک کـــي اوداى ڵام گوریاگن.

فعالیتېلا:

۱– یاده کېکالي درسې دک دوربدې پړدن.

– یاده کېکالي جملایه معلم دې پتاى پړدن.

– یاده کېکالي متنې نوبتې دې اوبارا آوزبدې پړدن.

– یاده کېکالي مشکل لغته پړدن او معنیې یاده کدن.

۲– اکوړې لغتېلایه معنا او جملایه کوچه اچدا.

– وستل – دورندور – حجرا

۳– اکوړې کلمایه کوچه مترادف کلمایه پیندا او تانک کتابچایـــه کوچه لکدا.

جرگا، وستل، مرکا، سور، سانگ، زمستان، کاټ، ویېنـــد، ټغـــر، ملکیت، اوچا.

کلما: کاو حرفه اي جای بېک اودای اي کلما منجېکه ایگا گه سه اخول: و ـ س ـ ت ـ ل هرکوتي حرف کېولاٚ جانېِ آنتيِ کوتي معنا نه دارگا، اخول و، ل او وري.

سادا نام: گه اي مفرد کلما تيِ او وري کومي نه دارگاتيِ اخول: کتې، اس، انگار، شېر، اړِ او وري.

مشتق نام: گه دو يا کاو کلمايه اودای جپوا تيِ اخول: شيرپور، شېرشاه او وري.

۴- اگت کدا:

- پوړا خلک وستل کو خاتريِ جوپيگاينچ؟
- اېمه کوته جايه وستل لشيچو؟
- وستل کوچه خلک کوته لٔمبلايه شره پوليپکن؟
- یاده کېکالي وستلس فايدا او نقصان بارايه اگت کدن.

۵- اکوړيِ جملايه کوچه اوته کلمايه پيدا کدا گه سوال جوپياگن او تيِ لېنه خط کندا!

- جرگا خول وستل کوچه جوپيگا؟
- آيا وستل کوتي شخصي ملکيت شيِ؟
- وستل کوچه کي آنتيِ خلک فرش اوکاتې نه وياگن؟

۶- یاده کېکالي کتابچایه کوچه لکدن:

یاده کېکالي متنې چارخط اي وري آنتې املا کـــدن او اي ورېـــس املستا اصلاح کدن.

یاده کېکالي متن کوچای دو خط مشقي او سدوري خطېدې لکدن.

ارزیابی:

-یاده کېکالي متنې بکار پره ببیکن؟

-آیا یاده کېکالي متنس املیی لکه ببیکن؟

-آیا یاده کېکالې وستل بارایه اگت کدچین؟

گوشنگې ڵام:

یاده کېکالي تانک آیي او تاتي اودای تانک لامېس وســـتل بارایـــه معلومات گورن او اکالي دواس تانک معلوماتي همصنفېنه پلا اکتهـــو کدن.

وستو پنج منگل پړان

لغمان ولایت

هدف:

یاده کېکالي افغانستنس ولایتنستا پېندن، لغمان ولایت پلا آشنایي پیـــدا کن، متنې بکار پړه او لکه بادن او نونگي کلمایه یاده کدن.

- لغمان ولایت افغانستنس کوته ونتهستا کوچه چنوا شې؟
- لغمان ولایتس مرکزي کو نام دارا؟
- لغمان ولایت کوتي تاریخي جای دارا؟

لغمان افغانستان ولايته کوچاى، اي بکار ولايت شې.
يو ولايت افغانستنس سور آلک ونته چنوا شې. مهم ولسوالېنا نامه اليشنگ، الينگار او مرکز ي مهترلام صاحب شې.
لغمان مرکز کوچه دو گڼ زيارت موجود شن گه ايکې آنتې مهترلام بابا او وري آنتې نورلام بابا کدياگن. پوړه هوني خلکه اوداى يو روايت شې گه مه دويه لېوني آينچ.
لغمان ولايت کوچه تاريخي جايلا بو شن، خو امه مثال طوريدې کله گوش او سراج باغې ياده کېمان.
يه ولايته خلک پشه يي، پښتو او دري جبه دې اگت کدياگن او خلکي بو مالداري او دهقاني شره مصروف آين.
يه ولايته گوم، ډزا، شال، ماش او قسم قسم ترکاري کتڼ با.
لغمان کوچه دو نندي گه اي اليشنگ او وري الينگار نندي نامېدې يـــاده بياگن او مه ولايتس بو سنگېنستا ورگ کييکن، شاړوي شن.
لغمان ولايت پوړا لمپاکا، لمغان او لپگان نامېدې به ياده بوا شې.
لغمان ولايتس خلکي مولېني او تعليمي بيې بايیکن او کاو لېسا او مکتبـــېلا کوچيې موجود شن.

متنس موټي مقصدي:

ياده کېکالي لغمان ولايت پلا آشنايي پيدا کن او تي تاريخي، فرهنگي، علمي او زراعتي لحظېدې پېندن.

فعاليتېلا:

۱– یاده کېکالي درسې دک دورېدې پړدن.

– یاده کېکالي درسې معلم صاحب پلا اوبارا آوزېدې تکرارکدن.

۲ - اکوړې لغته معنا او جملایه کوچه اچدا:

– سور آلک – بکار – مالداري

– اپلو علاما(،) جملاینا جدا کېکس نشانیا شې او نامه کاما شې.

۳ - یاده کېکالي تانک منجه بحث کن:

یاده کېکالي صنف کوچه ڵه ړلا بن.

– اي ړلا لغمان ولایت معارف شره اگت کن.

– دو منگل ړلا لغمان ولایت زراعت او مالداري شره بحث کن.

– ڵمنگل ړلا لغمان تاریخي جایېلا او تیس زیارته شره کدچال بن.

۴ - اکوړې اوکتنې جواب ددا:

درس کو بارایه شې؟

لغمان چودې چنوا شې؟

لغمنس مرکزي نورلام صاحب شې او که مهترلام صاحب؟

لغمان کوچه کوتي فصل بو بگا؟

۵ - یاده کېکالي کتابچایه کوچه لکدن:

یاده کېکالي درسبس اول ڵه خط سدوري خطېدې کتابچایه کوچه لکدن.

- یاده کېکالي اي لغتي تانک خوشې دې انتخاب او جملایه یتېدن.
- یاده کېکالي متني دو خط اي وري آنتې املا کدن او اي ورېس امليـــی اصلاح کدن.

ارزیابی:

–آیا یاده کېکالې متن صحیح پړه ببچان؟

–آیا یاده کېکالې متنس املیی بکار لکه بېکن؟

–آیا یاده کېکالې لغمان ولایت بارایه کومې کده بېکن؟

گوشنگې ڵام:

ببی بایوي یاده کېکالې!

گوشینگ ډشتیا اودای معلومات کدا او لغمان ولایتس ولسوالېنا نامه او افغانستنس وري کاو ولایتنا نامه تانک کتابچایه کوچه لکـــدا او اکالي دواس صنف کوچه پړدا.

رقعا

هدف:

- یاده کېکالي رقعا لکیکس اهمیتي پېندن، تانک مکتب ادارا آنتي رقعا بکار خطېدي لکه بان او متنې پړه بادن.
- کاو قسم رقعا لکه بېدا؟
- رقعا کو خاتري لکن بیاګن؟
- که چودې کمي مریض تې او مکتبي رقعانه ګړې،کو بګا؟

محترم (   ) مکتبس آمرصاحب!

السلام علیکم و رحمت الله و برکاته!

محترما اه (   ) (   ) پولّـه شه منګـــل

صنفس یاده کېکالا بو ناساز آم، تانک درسېلایني پولتا نه باګم، امېد دارېم ګه، اه تانک صنف حاضري کتاب کوچه ناساز باین بم.

بو مهربانیو تې

ایما شه منګل صنفس یاده کېکالا

(یاسین)

متنس موټي مقصدي:

رقعاس ګرېکي مکتب آنتې خبر دېک شې ګه ادارا او صنف تانک یاده کېکالا اودای خبر تې.

فعالیتېلا:

۱- یاده کېکالي رقعای دک دورېدې پړدن.

- یاده کېکالي جملایه معلم صاحب پلا اکتوتکرار کدن.

- یاده کېکالي متنې وارېدی زورکنېدې پړدن.

۲ - اوکتېلا:

- رقعا کو بارایه شې؟

- رقعا ګرېک مکتب آنتې کو فایدا دارګا؟

- خدای مه کېکن که ابمه اودای کوتې یاده کېکالا ناساز بیک، سه باید تانک مکتبس آمرستا کو رقم خبر کدن؟

۳ - اکوړې لغتېلایه جملایه کوچه اچدا:

- ناساز

- یاده کېکالا

۴- اکوړې اوکتنې جوابددا:

- ناساز یاده کېکالي مکتب آنتې خول رقعا ګړیاګن؟
- ناساز یاده کېکالي ګه مکتب آنتې رقعا ګړیاګن تانک رقعستا کي شره تصدیق او تائید کېدن؟
- رقعا کو معنا دارګا؟
- یاده کېکالي ګه مکتب آنتې رقعا ګړیاګن، میس فایدیي او نیپي کو شي؟

۵ - یاده کېکالي کدچال بن :

صنفس یاده کېکالیا دو حصایه شره ونتړ بن، اي ډلا رقعا ګړېـــک بارایه او وري ډلا کوتي یاده کېکالي ګه یه بارایه بې پروایي کیاتن، اګت کدن او کدن ګه مه دویه اودای کوتي ڵام بکار شې.

۷ - کتابچایه کوچه لکدا:

صنف دو ډلایه شره ونتړ بن، اي ډلا ناسازیس رقعیي او وري ډلا رخصتیس رقعیي لکن او تانک معلم صاحب آنتې لړوېدن.

ارزیابی:

-آیا یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟

-آیا یاده کېکالې متنس املیی بکار خطېدې لکه بېکن؟

-آیا یاده کېکالې رقعاس اهمیتي پېنکن؟

-آیا یاده کېکالې رقعا لکیک یاده کېکن؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالي، تانک مکتب نامېدې اي مریضي یا ضروري رقعا لکن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

وستو ست منگل پړان

همساياس حقي

هدف:

- متنس بکار پړيک او لکيک، ايکه اجتماعس تکالېنــــا حقـــي او همساياس حقي او تې پلا بکار سلوک کېکس پندستا پېنکي شې.

- اسلام دين کوچه همسايا او تيس حقستا بارايه کووات امر بتيک؟
- امه کاو رقم همسايا دارېمان؟
- همسايا کوته دنه اي ورې پلا سمړني کاگن؟

همسایا اي ورې شره بو حق داریاگن گه اسـلام دیـن تـیس ادا کېکستا امري کېگا. همسایا حق شره تجاوز بو سنگین جزا دارگا.
دو گوشینگ گه وکا زندگي کاگن، همسایا نامېدې اوچېن بیـاگن گه باید زندگي چې مشکلته کوچه اي ورې پـلا کومـک کـن. خوشحالي کوچه اي ورېس همریی بن او غریبي او تنگدستي کوچه اي ورېس استه درېدن.
همسایا باید هر دنه اي ورې زندگي اوداي باخبر تن او کوشش کن گه کودن به اي وري آنتې زحمت نه پولېن. بو جایه کوچه همـسایا لایې دې به پوړا او رون مشکل آنتې پولیاگن. مي خاترې گه حادثا بو رون او ناچاپ نازل بگا، کېولا همسایا وري همسایاس کومـک خاترې پوله بېگا. انگرششیک دنه، عاجل مریضی (خصوصا وېله)، مالي او وري کومکېلا همسایایه گرای ممکن شې، لایکولي او تاتي گه دوراړ زندگي کاگن، مه عاجل مشکل آنتې پولتا نه بیاگن.
مي دې اوړتا امه وطن لنې پلا به همسایا دارېمان، کوتي اگت گـه گوشنگې همسایا حقې بارایه اوړې کدن بینچ، وطن بارایه به صدق کاگن.

همسایا مملکت باید اي ورې ځمه کوچه مداخلا نه کن او مشکلته کوچه اي ورې پلا کومک او سمړني کن، کودن گه یو حق نظره درېن نه بې، همسایاینا ځمه ډېني او جدل آنتې نېگا، مه همسایایه منجه لفظي او نظامي ډېني ایا او دویه تلنني خطرناک تمام بگا.

متنس موټي مقصدي:

همسایا اي ورې شره بو حق داریاگن.اي همسایا باید وري همسایاس سخت دواس کوچه درکري بې، امه هم پوگال او هم وطن سطحه همسایا داریمان. تېنې درکار شې گه اي ورېس داخلي ځمه کوچه آست انني مه کن.

یاده کېکالېنا فعالیتېلي:

۱− یاده کېکالي متنې دککه پړدن.

− یاده کېکالي متنې ونتان اوبارا کنېدې پړدن.

− یاده کېکالي متنس مشکل لغتي پړدن.

− اي یاده کېکالا متنې پړدن او وري معنستا کددن.

۲- اکوړي لغتنا معنیی کتاب فهرست کوچه لادا او جملایه اچدا:

۱) وکا

۲) ډېني

۳) دوراړ

۳- یاده کېکالي همسایا حق بارایه اگت کدن.

- یاده کېکالي بیی همسایا بارایه اگت کدن.
- یاده کېکالي مچ همسایا بارایه اگت کدن.
- یاده کېکالي کدن گه همسایایه پلا کووات سلوک داریاگن؟

۴- کتابچایه کوچه لکدا:

- متنس اي ونېستا اي وري آنتې املا کددا.
- همسایاس حقوقستا کتابچایه کوچه لکدا.
- یاده کېکالي اي لغتې تانک خوشې دې انتخاب او جملایه اچدن.

ارزیابی:

–آیا یاده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟

–آیا یاده کېکالې متنس املیی سم لکه بېکن؟

–آیا یاده کېکالې متنس مفهوم شره مولېکن؟

–آیا یاده کېکالې همسایاس حقي پېنکن؟

گوشنگې ڵام:

بیی بایوي یاده کېکالي همسایا حقوقه بارایه کاو خط لکن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

وستو اشتې منگل پړان

وطن

هدف:

- متنس بکار پړیک او لکیک، نونگي کلماینا یاده کېکي او شعرس مفهومستا پېنکي شې.
- وطن کي شره بو گران شې؟
- اېمه تانک وطن بارایه کاو معلومات دارېدا؟
- امه وطنس نامه کو شې؟

ای میـــــني گېـــــران وطنـــــم

تـــــه پـــــو آي شـــيـــــر مردنـــــا

النـــــي شـــپـــر اوبـــــاري تـــــي

گه چـــــاررای بـــــاتـــــورنـــــا

مرچـــــل آی اړودېـــــنـــــا

او زانـــــگـــــو آی ســـــربازنـــــا

تـــپـــنـــه نـــامه اودای قربـــان بـــم

میـــــني ســـــودري وطـــــنم

میني گوشنگم، میني گورم میـــــني تنم

محمد حسن حسام

متنس موټي مقصدي:

شعر وطن بارایه کدوي شي، اما وطنن افغانستان شي او یـــو وطـــن اړودېنا او باتورننا جایه شي.

فعالیتپلا:

۱- یاده کېکالي درسي دک دوریدي پړدن.

- یاده کېکالي شعري معلم صاحب پلا اکتو تکرار کدن.

اوکتیلا:

۱- شعرکو بارایه کدوي شيٍ؟

- شعرس شاعري که آس؟

- مه شعره کوچه کوتی کلما وزن جوپیاگن؟

۳- اکوړې لغته معنا او جملایه کوچه استعمال کدا:

- شیراوباري

- چادر

- باتورنا

۴- اکوړې اوکتنې جواب ددا:

- مه شعرس عنوني کو شيٍ؟

- وطن خول امه شره گران شيٍ؟

- امه شره وطن کووات حق دارگا؟

۵- تانک منجه کدچال بدا:

بيى بايوي ياده کېکالې! اوړې شعرې تانک ډلا کوچه پــــړدا او مفهومــــستا وار واريدې کددا.

که چودې ياده کېکالېنا کوتي وري پشه يي شعر يادیی تې، صنف کوچه پړدن.

۶ - تانک کتابچايه کوچه لکدا:

- ياده کېکالي تختا شره نوبتې دې شعرس اي، اي بيتستا لکدن.
- که چودې کوتي ياده کېکالا املايي غلطي تختاشره کې، وري جـــن تـــيس املستا اصلاح کدن.

ارزيابى:

–آيا ياده کېکالې متن بکار پړه بېچان؟

–آيا ياده کېکالې متنس امليى ياده که بېکن؟

–آيا ياده کېکالې شعر نثرشره پرتې بېچان؟

–آيا ياده کېکالې شعرس شاعري پينکن؟

گوشنگې ڵام:

ياده کېکالېنا که چودې کوتي وري شعر پشه يي جبېدې يادیی تـــن، تانک کتابچايه کوچه لکدن او اکالي دواس صنف کوچه پړدن.

الف

ابت = البه، حال، اېوت

اپرن = بې سواد

احتیاج = اړ، تنگ آس، بېچارا

اعتبار = یقین

اکټو= جمع، لړو، اي جای بیک

الیني = تازي، سرسبز

اوباري = اوړې، اوچت

اېله پیت = خام شاپل ورگ

آشکار= تاړا

ب

باتورنا = اړودې نا

برکت = بوبیک

بکار = خوب

بکوتي =چاق

بوړېن = عمر اودای وېتوي

بهتر= بکار، خوبتر

بیي = بکار، خوب

بېگار = جبري ڵام یازوربدې ڵام

ج

جبري = زوربدې

جن = پشهیي جبه کوچه انسان آنتې مخاطب بگا

جوپیک = لنتپک، جوړکپک، سازکپک

د

دوراړ = دور، فاصلا

دورای = کنوالي

دورندور = مخامخ

دېنه یا دنه = وخت یا وقت

دېوړ = توټا جوپپکالا، کسبا

ح

حجرا = مهمانخانا

حشر، انشر یا اشر = اکټوڵام

چ

چادر = لنگوټا، پکړا

چاروا = مال، مواشي

چغزي = نرم

چنچا = پرنگیکالي

چوټپک = لړوکپک، جمع کپک

چپلا = میونس ازارخانه، لړمون او اشکبانچه، پردا

چیر = وخت

چیلا = کالا، لباس

پ

پانیي = پیزار، پا پوش

پچبل = یان، گر

پرایا = ورینا، وریکیس، بېگانا

پریک = شاړیک

پړک = استېس پړکي

پړي = فکر، تامل، پام

پړیک = پرنا، یاده کپک

پگال = فامیل، گوشینگ

پندلړیک = رهبر، ډشتا، گڼ، پرجوا

پوړا = منډ موړیکالا، دوکلونا، دوورکونا

پوړکونا = دنه کونا یادنه هونا

ت

تاړا = آشکار

تجارت = سواګري، دیک او ګوریک

تجربا = اي شی اس ثبوت پولیک،
معلومات داریک

تحفا = سوغات

ترم = شیرګرم

تشان = دروزګر، ال، جوتی، دروازاینا
جوپیکالا

تغذیا = خوراک، ایک

توش = ګومه اودای دروا ګیا

س

سانګ = زمین

ستویک = ستایش، صفت

سچا= پاک

سمرني = کومک

سور آلک = شرق

ش

شاپل = میلان، کبراړک

شت = درست مریک، راست ګویی

شدال = یخ

شلداړان = شلیک داړي والاخلک

شیراوباری = اوړي شیر

ع

عادل = با انصاف

عالم = دانا، پرجوا

ق

قدر = عزت

قیمت بها = قیمت دارکالا، باارزش

ک

کادان = بوساړا، تشیس جایه

کتا = کم ورګیس شاړکستا جایه

کله = غلا او داناس جایه (کال)

کنجړک = چنګړک، پاړک

کنه سنا = محیط

کودن = کو وخت، کو ګالا

کوراکوري = چارغاوک، یا چاړبدي
شاړیک

کپوا = اي عمل شري آنتي پولوا

کپولا = جانپکو، تنها

ګ

ګال = پوچ کدنا

ګالا = وخت

ګانس = ګیا، مالنا خوراکي

ګران = بیی بایوي، عزیز

ګوشینګ = بودوباش جایه

ل

لاړ = دروغ

لړو = جمع کپک، اکتو

لشدا = جمع آنتي امرشي، تاردا

لشوي = تاروي

لشي = مفرد کو امرشي، تاره

لنتها = جوپیک

لوش = جلکپکالا، صاف

لپنیا = اکوړوالا

لېونکولي = اي ايي او تاتي اودای پيدا

م

مالداري = چاروابنا ننگا کېکي

مايا = اوتي مايع گه اي وري شی

منجېکواچتا بادن

مربوي = وينا، کدنا مؤنث کلماکوچه ابگا

مُل = قيمت

ممبر = جومات کوچه اممس تستکستا جايه

منجولا = منجای، کوچه

موټ = اوچا دېکالا، لوړادېکالا اي قسم گيا هم شپ چاروابنې کتن بگا، کړک

مور = ورينج

مولېني = پرجيک، علم، دانش

مولپيا = دانا، پرجوا، عالم

ميلان = کرارِک، شاپل

ن

ناساز = ناجوړ

نامدار = ناملا

نبت = جولّه اودای اونوا فرش

نپا = فايدا

نعمت = مزايا

نندي = بو ورگ

ننگا = خوندي، پټ جيوا

نېلېن = نيک يا تستکس برعکسي

نياگن = کنانياگن، کنانيک

و

وانټ = برخا، قسمت

واني = رول اداکپک، تقليد، واچ

وچېن = ياده کيک يا ياده بېنا

ورشوگنه = چاروابنا چرېکس جايه

وستل = تصميم انشپکس جايه

وشاميک = راحت، آرامي

وشميک = آرامي

وکا = نزديک

ونتېن = تقسيم

ونته = برخا، حصا

وونا = رواج

ډ

ډپني = جنگ او جدال

ډپيک = انجلېک، شوردېک

ډشتېا = گڼ، قومس مشري، ملک

ډکان = انجليک

ر- راضي = قانع، رضائيت

ز- زمېن پي = گوماڼا، سمارق، بومباړا

هـ

هاډي = غلا

هدف = مقصد

همسايا = گاونډي

هنچالي = جنگ،اي وريس انکي

ی- ياده کېکالا = شاگرد.